ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4506 — 13/26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1900 — ՇԱԲԱԹ — 4 ՐԱՄԱԶԱՆ 1318 — ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4506

در علیه ده غلطه ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրանկ.
» » »	վեցամսեայ	20	15

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Ցեղակաւ թղթատարի ծախքը շահողներուց կը վերցուիի.

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ՕՀԱՆՆԷՍ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ

ԻՐ ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐԻ ԿԵԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

Իր վերջին չունչին հետ, կարծեմ, անհետացած պիտի ըլլայ շարքը այն խաչմաններուն՝ որոնք հայ ճարտարապետութեան մէջ եղական ամբողջութիւն մը կամ պատմական էջեր կը շինեն Վոսփորի վրայ Բրիլովեան առակի մը մէջ կոկիկ կլորիկ բացատրուած սա սկզբունքովը, թէ՝

«Մեր ուսումն է հոգ ու ջանք,
Սովորութիւն և աշխատանք.»

Ինքնաշնութիւնը մեր մէջ ամէնէն աւելի իրական արժէք մը ստացած է այդ գաւառացի հայ արհեստաւորներուն կեանքովը:

Ազնաւորեանի կեանքն ալ ճիշտ այդպէս եղած է. թէ որ մէկը ուզէ երբեք իր կեանքին վերջին կէտէն դէպի սկիզբները վերընդոստնել, հաւիւ թէ պիտի գտնէ կէտ մը կամ կէտի պէս բան մը որ կարենայ սկիզբ ըսուիլ տարտամ գոյութեան մը: Հայր տեսած չէ ինքը, և մանկութենէն այրի մօր մը գիրկը սնած է խեղճութեան ամէնէն կսկծալի տարերքներովը շրջապատուած: Ցետոյ, իբրեւ թէ բախտին մէկ ժպտովը, իր մօրը երկրորդ ամուսնութեանը առթիւ, Օխուէն, Բալուի այդ աննշան գիւղէն որ իր խանձարուրքը եղած է, փոխադրուած է Սուչաթ՝ դարձեալ Բալուի ուրիշ հայ գիւղ մը: Թէեւ իր երկրորդ գիւղը, անհամեմատ նշանաւոր առվի գիւղին հետ, իր հայրագրին տանը մէջ մեծ բախտաւորութիւն բերած չէ Օհաննէսի. ինչ որ չէր ունեցած առաջ, ու ինչ որ կ'ունենար հիմա աչքին առջեւ, քանի մը ոչխար, քանի մը այծ, քանի մը եզ ու քանի մը կովեր պիտի ըլլային հաւանաբար. ու իրական բախտաւորութիւն մըն էր իրեն համար: Ազնաւորեան ա՛յնչափ շնորհակալու էր իր բախտին ա՛յն շնորհքին՝ որ երբ մայրաքաղաքին մէջ որոշ դիրքի մը ու կեանքի մը տիրացաւ, երախտագէտ սրտի մը բոլոր խանդաղատանքովը իր տանը մէջ պահեց որդեգիրը, և անոր՝ մինչեւ օրհասին օրը, հօր մը իրաւունքը տուաւ իր վրայ:

Օհաննէս, հաւիւ թէ քիչ մը ինքնաբաւութեան տարիքի մը հասած, պանդխտութեան կարաւանով մը, հովէն հալածուած տերեւի մը պէս, նետուած է Պոլիս. և ի՛նչ որ պիտի կրէր անտէր անտիրական պատանեակ մը, շէնքերու մէջ չարչրկուող մշակի կեանքովը, ցեխին տաշտը ուսին դրած, ամառուան հրատապ արեւին տակ՝ քրտինքը երեսին, շնչիքը արեւառ, ձմեռուան ցուրտին ներքեւ անպատսպար դողդոջուն, այդ ամէնն ալ ծայրապատար կրած է Օհաննէս:

Ու այդ արեւի, ցեխի, ցուրտի, քրտինքի, տաժանքի օրերուն մէջ այդ սեւորակ տղեկին վրայ տեսնուած են ապագայ վարպետի մը ցուցմունքները: Կ'ըսուի թէ ցորեկուան հանգստի ժամերուն մինչ բոլոր վարպետները թմրած կ'ըլլային խոնջ ու քրտնաթոր, Օհաննէս կը սպրդի եղեր շէնքին ամէնէն թաքթաքուր անկիւնները ու գիծերով կը զբաղի եղեր: Երկար ատեն փնտռուած է թէ ո՞վ էր այն շարաճիկը որ աներեւոյթ ոգիի մը պէս գիծեր ու ձեւեր կը շարէր ամէնէն աւելի կոկուած ու յղկուած տախտակները մրոտելով, ու իր գոյութիւնը անձեռնմխելի կը պահէր, օր մը վերջապէս գողը կը բռնուի կապարը ձեռքը, գիծերու և ձեւերու նոր ոստայնի մը մէջ պահուած մամուկի մը պէս, և արժանի պատիժ մը տրուելու համար, կը հանուի շէնքին ճարտարապետին առջեւ, որ նախապէս, բարեբախտաբար, խելք կ'ունենայ, յանցանքին խոկութիւնը ճշդելու համար, սեւորակ տղուն քաշած գիծերն ու ձեւերը ուշադրութիւնով մը աչքէ անցընել: Վարպետը որ իր ծանր ձեռքը դրած էր Օհաննէսին ուսին վրայ, ուժգին ապտակ մը պիտի փակցնէր հաւանաբար, գիծերուն վրայ աչքերը վեր ու վար դարձուցածին պէս, թուլցած՝ ձեռքը վար կ'առնէ մեղմով, և, այդ օրուընէ սկսեալ, կապար գրիչ մը, օրական սպառումի թուղթ. քանակ մը և, գիշերները առանձին վառելու համար, մոմ գնել կուտայ իր հաշիւովը: Այդ գործնական բարեխտութիւնը վերջակէտը հոտ ալ կրկնել չուզելով, կը պատուիրէ որ խնայողաբար վարուին Օհաննէսին հետ. և ինքը կըստանձնէ անոր հոգածութիւնը:

Ա՛լ տեսնելու էր զինքը գիշեր ատեն երբ յոգնած մարդիկ, քարակուռ ահագին խոնի մը ժահկոտ սենեակներուն մէջ կը քնանային տաժանաւոր մարմինով, Օհաննէս իր սենեակին մոմին առջեւ, կապար գրիչ մը անդուլ մատներուն մէջ, թուղթի վրայ քանակ մը, ինչպէս գիծելու սկզբնական խաղերէն, կ'անցնէր չէնքերու ամբողջ յօրինուածքին: Գիշ քիչ կը մեծնար ալ. ու մշակի անօգուտ կեանքէն կը նետուէր ուրագի ու սղոցի վարպետի մը յատուկ իսմաքին տակ: Ցորեկները կը շինէր ու գիշերները կը գծէր. քանակին ու կապարին ստուերագծածը՝ ուրագով ու սղոցով կը մարմնացընէր, ու ատոնք փոխադարձ իրարու սխալ սրբագրելով, զիրար կը կատարելագործէին օրէօր: Մեր հին ճարտարապետներուն առաւելութիւնն էր ա՛տ իրենց արհեստաւորի կեանքին մէջ. գծել ու չիմել հաւատարպէս գիտցան. Ազնաւորեան, Նեմցէ Պետրոս, Աւագ Բաշալեան, ուրագին շնորհիւ նախանձելի դիրքերու հասնելէ ետքը, միշտ սիրողաբար նայած են այդ գործիքին: Կ'ըսուի թէ երբ տեսնէին որ վարպետ մը անյաջող ելեւէջներ տար ուրագին, իսկոյն ձեռք կ'առնէին՝ գործնական օրինակը տալու, ըսելով թէ ուրագին պատիւը պահեցէք:

Օհաննէս կը հասնէր որոշ վիճակի մը, և օր մըն ալ տեսնուեցաւ որ ռեսիմնիի և չափչի տիտղոսը ունեցած էր անգիտակցօրէն: Իր այդ օրերուն պատահած է Սպարապետի Դրան շէնքին հիմնարկութիւնը: Զարմանալի Օհաննէսը հիմա երկայն հասակով, չուխա շալվարով, մոռ գօտիով, նախանձելի հագուած, ժամացոյցին արծաթէ շղթան վերէն վար կախ, հարիւրաւոր գործաւորներու կը հրամայէ, և հոյակապ շէնք մըն ալ, իր օրական պատասխանատուութեանը ներքեւ. Սուլթան Պայազիտի բարձունքին վրայ կը խոյանայ սաւառնաթեւ: Եւ առիթ մըն էր այդ շինութիւնը որով չափչի Օհաննէսը ի յայտ կու գար իր բոլոր ձեռնհասութեանը մէջ, և միւս կողմէ՝ կը ճանչցուէր հետզհետէ վինուորական բարձր պաշտօնեաներու, մինչեւ Սպարապետները: Այդ շէնքին հետ չափչի Օհաննէսին բախտը շինուած է, ու այնուհետեւ Սպարապետի Դրան ճարտարապետն է Ազնաւորեան:

Անոնց պաշտօն մը չէր ատ. գործն ալ մեծ է, նախանձորդներ, բնականաբար, իր բոլորտիքը պիտի խլրտէին, բայց Ազնաւորեան, գործին ամբողջութիւնը՝ իր ահագին տարածքին մէջ՝ ձեռքին տակ ունենալու համար, շուտով կը հասցնէ օժանդակ վարպետներ, որոնցմէ, ի հարկին, ձեռնհասները զրկած է ուղուած տեղը, Պրուսա, Իտալիէ, Զաթալճա, Դամասկոս, Այսրն և ամէն տեղ՝ գունդ գունդ հայ բանուորներ:

Իր արհեստաւորի այդ դիրքին մէջ՝ անհատական մեծ շինութիւններու ալ տուած է իր ճարտարապետութիւնն ու վարպետները. Բերայի մէջ գեղեցիկ շէնքեր իր արուեստովը կանգնուած են. Վոսփորի մէջ՝ հարիւրաւոր նախարարական ապարանքներ իր գիծերովը բարձրացած են. իսկ աննման չէնք մը՝ որուն տուած էր կ'ըսուի իր արհեստագիտական բոլոր ճիրքերն ու առաւելութիւնները, Կրթական Վեմ. Նախարարին սեփականութիւնը, երբեմն սքանչացումի առարկայ էր Պըզըլ-Թոփ.ի մէջ, ուր հիմա մոխիրներ կան միայն՝ գիշերուան մը լափլիզող բոցերէն մնացած: Ու եղաւ ժամանակ մը որ երբ իր բոլորտիքը չիմեւլիսաւ իրենց դիրքէն ու տարիքէն վար կ'իջնէին ուրիշ հայ ճարտարապետներ, արժանիքով ոչ նուազ կարեւոր մարդիկ, Նիկողոս Պալիա, Մկրտիչ Պալիա, Սաֆրան Պալիա և ուրիշներ, Ազնաւորեան արհեստակցի բոլոր ազնուութիւնով ձեռք երկնցուցած է անոնց՝ ջանալով զիրենք վեր բռնել իրենց դասդրջ վայրէջքին մէջ: Ու դարձեալ եղաւ ժամանակ մը ուր Վոսփորի վրայ ինքը իր ձեռքին մէջ ունեցաւ հայ ճարտարապետութեան գործն ու պաշտօնը և անոր պատիւը բարձրութեանը մէջ պահեց՝ յաջողոտներու մէջ անսասան մնալով իր հոյակապ դիրքին վրայ:

Հայ ճարտարապետութեան վերջին կիսադարեան շրջանին մէջ երեւցան մարդիկ, աննշան դէմքեր և ողորմելի հոգիներ որոնք լուացարանէն՝ անունի և դիրքերու հասան. ատոնք տեսակ մը մամուկներ էին՝ բարձրութեան մէջ արծիւի պոչին փակած, բայց Ազնաւորեան իսկական արժանիքովը վեր ելաւ կեանքի ամէնէն անհրաշալի կէտէ մը, ճակտին քրտինքովը շինեց ինչ որ ունեցաւ, արժանիքովը մինչեւ վերջը պահեց իր արհեստաւորի պատիւը, և հուսկ չունչովը կըրնար արտասանել.

«Մեր ուսումն էր հոգ ու ջանք.
Սովորութիւն և աշխատանք.»

Իր արհեստաւորի այդ պատիւին մէջ ոչնչութեան չափ են տեղ տեղ թաղ. Խորհուրդներու մէջ իր ակամայ յանձնառութիւնները, իր հոգաբարձութեան անդամակցութիւնները, և ուրիշ ինչ որ ունեցաւ այդ կարգի իրերու մէջ. ատոնք բոլորը պէտք է թափել իր կեանքէն շորցած ձուկի մը թեփերուն մէջ. վասն զի Ազնաւորեան իր բաւէ սոսկ իր արհեստաւորի պատիւը, օրինակելի՝ անվհատ աշխատութեան սկզբունքովը, նախանձելի՝ այնչափ բարձրութեան մէջ տարուած ըլլալուն:

Իրմով նիւթական հարստութիւններ ալ դիպած են մեր առեւտուրի քանի մը տուներուն մէջ. ամէնէն աւելի օգտուած են իր շնորհիւը, ամբողջ քառասուն տարի, իր ծննդավայրին հայ վարպետները: Ու այդպէս՝ երբ մէկ կողմէ մեզի իբրեւ յիշատակ կը թողու իր արհեստաւորի բարձր պատիւը, միւս կողմէ՝ հանրութեան օգտին տեսակէտով, երախտիք ալ կը տանի իր ետեւէն: Իրմէն բաժնուած ատեն կրնանք ըսել. «Շնորհակալ ենք քեզի՝ տուած օրինակիդ ու թողած յիշատակիդ համար.»

ԲԱՐԵԿԱՄ

ՆԱՄԱԿ ԹԷՀՐԱՆԷՆ

(Թղթակցութիւն «Արեւելքի»)

ԹԷՀՐԱՆ, 13 Նոյեմ. 1900

Երէկ կէսօրէն մէկ ժամ առաջ Վեհ. Մուզաֆիրէդտինն Շահը Թէհրան հասաւ ողջմիտ. արդէն մէկ շաբաթ առաջ սկսուած էր մեծամեծ պատրաստութեան, Նորին Վեհափառութիւնը արժանավայել կերպով ընդունելու համար: Անձրեւը և ցուրտը՝ որ գրեթէ տասը օրէ ի վեր անընդհատ կը շարունակէր, ժողովուրդին սիրտը դառնութեամբ լեցուցած էր, փառաւոր հանդէս մը դիտելու հաճոյքէն զրկուելու պատահականութեան հանդէպ: Բայց բարեբախտաբար մէկ օր առաջ Թէհրանի կապոյտ երկինքը սկսաւ տակաւ պարզուիլ, անկեղծ խանդավառութիւն մը պարգեւելով բոլոր ժողովուրդին: Առաւօտուն շատ կանուխ, բոլոր հասարակութիւնը՝ ինչպէս նաեւ պարսիկ կիներ, խռնուած էին Նորին Վեհափառութեան անցնելու փողոցին ամբողջ երկայնութեանը վրայ, ինչպէս նաեւ բոլոր կտուրները ծածկուած էին մարդկային գլուխներու խառնուրդով մը: Հայերն ալ անմասն չէին այդ ուրախութեան, և կառավարութեան թոյլտուութեամբ մասնաւոր և փառաւոր վրան մը կանգնեցընելով Նորին Վեհափառութեան իջեւանելիք «Պաղը Շահին» մուտքի դրան ճիշտ կողքին, առաւօտեան ժամը եւրոպական ճիշդ ութնէն սկսեալ այնտեղ հաւաքուած էին:

Ազգ. վարժարանի աշակերտները՝ իրենց ուսուցիչներով ու ուսուցչուհիով, Պաղը-Շահին մէջ, Ն. Վեհափառութեան յայտնուելուն դիմաց տեղ բռնած կը սպասէին, իրենցմէ ամենուն ձեռքը մէյմէկ պարսկական փոքրիկ գոյնզգոյն դրօշակներ ունենալով: Դեսպանական մարմինը, նախարարները, պանքներու և այլ գլխաւոր հաստատութեանց ներկայացուցիչները եւս այստեղ հաւաքուած էին: Շահին պալատէն սկսեալ մինչեւ Դէնտ, որ Թէհրանէ մօտաւորապէս երկու ժամ հեռու է, և ուր նախորդ գիշերը իջեւանած էր Նորին Վեհափառութիւնը, ամբողջ հեռաւոր և ձիւրոր զինուորներ բարեւի կեցած էին խանդավառ ժողովուրդին հետ խառնուած: Շահը մուտք պիտի գործէր քսան հետեւորդներով, որոնք արդէն իր վերադարձին կը սպասէին Դավէյժ. այդ միւս ստուերացած էր, Թէհրանէ մէկ քանի օր ընդառաջ գացող պարսկի մեծամեծներով և իրենց ծառաներով. շատերը կանուխէն փութացած էին հինգ տասը օրուան ճանապարհ ընդ առաջ:

Ժամը տասնին, Խազախներու ընդհանուր հրամանատարը համան տուաւ իր վինուորներուն դէպի յառաջ շարժումը. նուագարաններու ընկերակցութեամբ փութացին դիմաւորել Նորին Վեհափառութիւնը, առաջնորդելու համար Պաղը-Շահ:

Այդ միջոցին վրանի տակ կը հանէր Մաղաքիա Եպիսկ. Տէրունեան, Պարսկաստանի և Հնդկաստանի ընդհանուր Առաջնորդը, որ յատկապէս եկած էր Սպահանէն՝ Նորին Վեհափառութեան բարի գալուստ մաղթելու համար. իրեն կը հետեւէին փոխանորդը Բագարատ վրդ. Վարդապարեան, որ ուսեալ և գիտուն հրօնական մըն է և քահանաներ: Բիչ յետոյ թնդանօթներու որոտումը կը ծանուցանէր Նորին Վեհափառութեան ժամանումը: Զինուորներու թափօրը սկսաւ երեւալ, ժողովրդեան խանդավառ գոռ ու գոչումին մէջ: Այդ միջոցին մեր Առաջնորդը կը պատասխանէր սովորական աղ ու հացը մատուցանել Նորին Վեհափառութեան, յատկապէս պատրաստուած արծաթեայ ափսէի մը մէջ, որ պարագային յարմար պարսկական վերապատուութիւններով քանդակուած էր:

Երբ Շահին վեց ձիով լծուած փառաւոր կառքը Հայոց վրանին առջեւէն կ'անցնէր, Նորին Վեհափառութեան անձնական թարգման Յովհաննէս Խան Մասեհեանց, որ պաշտօնական համազգեստ կը կրէր, առաջնորդեց Նորին Գերապատուութիւնը՝ ընդ առաջ Վեհ. Շահին, իր շուրջը ունենալով Բագրատ վրդ. պետը, երեք քահանաներ և Թումանեան եղբարց ներկայացուցիչ Պրն. Ալիքսան Թումանեանց. Նորին Արեգակնափայլութիւնը՝ նշմարելով Հայոց Առաջնորդը, անմիջապէս հրամայեց կառքը կեցնել. Սրբազանը մօտենալով, արծաթեայ ափսէի մէջ ներկայացուց աղ ու հացը, Պարսկաստանի Հայոց կողմէ բարի գալուստ մաղթելով, Նորին Վեհափառութիւնը մատը թաթխելով աղին, ճաշակեց, և երկիցս շնորհակալութիւն յայտնելով ճանապարհը շարունակեց ցնծագին հուրրաներու մէջ, որ կը գոչային այնտեղ հաւաքուած ամբողջ Հայերու կողմէ: Պաղը Շահին մէջ, ընդունելով պաշտօնական այցելութիւնները, կէս օրուան ճաշը հոն ընելով, ժամը մէկին գնաց իր պալատը խանդավառ ցոյցերու մէջ, աջ ու ձախ կողմերը գլխիկ և ձեռքի բարեւներ տալով: Երեք գիշեր լուսավառութիւն պիտի ըլլայ: Դավէյժէն հասած լուրերուն նայելով, Նորին Վեհափառութիւնը ընդունելով իր ներկայութեան Ատրպատականի Առաջնորդ Գեր. Սահակ եպիսկոպոս Այվազեանը, խիստ մեծ գոհունակութիւն յայտներ է առ հասարակ ամէն տեղի բոլոր Հայերու կողմէ իրեն ցոյց տրուած անկեղծ յարգանքներուն համար: Նորին Գերապատուութիւնը յայտներ է թէ, Վեհ. Շահին Պարսկաստանի սահմանը ոտք դրած օրը, հրաման տուած էր իր թեմին բոլոր եկեղեցիներուն, որպէս զի գոհաբանական աղօթքներ կարդացուին: Շահը գոհունակութիւն յայտնելով, կրկներ է թէ շատ բարեացակամ է առ Իր հաւատարիմ հայ հպատակները:

Նորին Վեհափառութեան հետեւորդներուն հետ տեղս հասաւ նաեւ Պարոն Օննիկ Սարաճեան, Պոլսեցի համակրելի երիտասարդը, որ իր ուսումը Ֆրանսայի երկրագործական վարժարանէն առած է, ու պիտի ծառայէ տեղւոյս արքունական ագարակներուն մէջ: Թուականէս չուրջ երկու ամիս առաջ, Թէհրանի Հայերը հիմը դրին երկրորդ Ազգային երկսեռ վարժարանի մը, Տէվէնթայ թաղին մէջ, նախագահութեամբ Բագրատ վարդապետին, որ հանդիսաւոր արարողութեամբ հիմարկէքը կատարեց. այս վարժարանը նախնական պիտի ըլլայ, նախապատրաստական ծրագրով առ այժմ, ապագային աշակերտներու թիւին կարեւորութեանը համեմատ ընդարձակելու մտադրութեամբ: Վարժարանը որ վերջնական մօտ է, առողջապահական տեսակէտով լաւ կառուցուած, ազատաւէտ է, քար չգտնուելուն՝ և փոխադրութեան ծախքը սուղ ըլլալուն համար: Ի մէջ այլոց, ընդարձակ սրահ մը պիտի ունենայ պէտք եղած ժամանակ թատրոնի վերածուելու համար, որուն շատ պէտք կար, միւս ազգ. վարժարանի սրահը փոքր ըլլալով՝ և թաղը կեդրոնէն հեռու ըլլալուն համար: Շնորհութեան մասնախումբը՝ զոր կը կազմեն Մարտիրոս Խան Դաւիթխանեանց, Պարոն Սիլիքսան Թումանեանց և ուրիշները, ատենապետութեամբ Յովհաննէս խան Մասեհեանցին, առայժմ որոշած է երեք հազար թուման ծախսել, ժողովրդային հանգանակութեամբ, որուն երկու հազար թուման՝ արդէն ստորագրուած և ծախսուած է, (մէկ թուման մօտաւորապէս հինգ ֆրանք կ'արժէ:) Այդ վարժարանին համար մտադիր են, գարնան, ուսուցիչ մը եւ ուսուցչուհի մը վարձել Ռուսաստանէն:

ԳԱՌՆԻԿ ՏԱՎԿՃԵԱՆ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, պարտնցի ուսումնասիրութեանց դիւրութեան համար:

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊՍՏԱՍԽԱՆ ԱՌ Պ. ՆՈՒՄԷՆ

Գ.

Իսկ թէ ինչո՞ւ համար «յաջորդ տեսչին խղճին վրայ ծանր բեռ մը եղած էր այդ անը, որ տարի մը, մարդակազմութիւն դասախօսելու համար մարդուս երեք հարիւր չեմ յիշեր որքան ոսկրները համրել տուած էր աշակերտներուն, որոնք քննութեան առեն ամբողջովին բացակայ մնացին (երեսնին ճերմա՛կ), մնացածը բնաւ չկրցան հասկնալ, վասն զի, քանի որ ծրագրին մէջ կանոնադրուած էր մարդակազմութեան դասը՝ անշուշտ իբր լրացուցիչ մասը բնապատմութեան, ձեր այդ նշանաւոր ուսուցիչը այն ատեն թերացած կ'ըլլար իր պաշտօնին մէջ, երբ իր աշակերտներուն շնորհացնէր մարդկային մարմնոյն երկու հարիւր քսաներեք (223) ոսկորները, առանց հաշուելու երեսուներկու (32) ակռաները, որոնցմէ չորսը (4) իմաստութեան ակռաներ: Եւ որովհետեւ դուք՝ ձեր չափազանցասէր ոգւով՝ մարդկային մարմնոյ ոսկորներուն թիւը երեք հարիւր չեմ գիտեր որքան կը հասցնէիք, և հիմա ճանչցաք բուն թիւը, կը մնայ մեզի մանրամասնօրէն ճշդել ու հաստատել դայս: Գլուխը կը պարունակէ 28 ոսկր, իրանը՝ 51, վերին անդամները՝ 74, իսկ ստորին անդամները՝ 70: Ու եթէ չենք սխալիր, երկրագնդիս ամէն կողմը այսպէս մանրամասնօրէն կ'աւանդեն՝ ի միջի այլոց մարդակազմութեան կարեւորագոյն ուսումը, և անձեռնհաս կը համարուին ամէն տեղ այն ուսուցիչները՝ որոնք զանց կ'առնեն այս ծանօթութիւնները աշակերտներուն հաղորդել:

Կ'ըսէինք. «ձեր գրութենէն դատելով չաղարթութիւն բրած պիտի ըլլայինք, եթէ համարէինք զձեզ այնպիսի մէկը՝ որ գիտնար գնահատել շափագէտը, տարրագէտը, բնագէտը և վերջապէս... հայագէտը: Եւ ի՞նչպէս յաջորդ տողերէն ալ կը հակցուէք, այս բառերով կ'ակնարկէիք ձեր կողմէ նշանակուած—Սանասարեան ուսուցչական մարմնոյն: Իսկ դուք, ձեր երկրորդ քրոնիկին մէջ, առանց կարմրելու կը խեղաթիւրէք այս պարզ ակնարկութիւնը՝ Սանասարեան սաները կոչելով շափագէտ, պատմագէտ, և այլն:

Զարաշար կը սխալիք, Պ. Նումէն, կարծելով զմեզ մեծասէս և... տեսուչ, վասն զի մեր բարոյական նկարագիրը թաքուն չէ զմեզ ճանչցողներէն, որոնք գիտեն նախ թէ Սանասարեանի հաւատարիմ ուսուցիչներէն մէկն ենք:

Ալքիմիագէտներու ցանկացած փիլիսոփայական քարին, Արքիմէդէսի լծակին և մշտաշարժ անիւի մասին ձեր յայտնած տարադէպ կարծիքներէն արուեստագէտները կրնան դիւրաւ եզրակացնել, թէ դուք գժբախտաբար նախնական ծանօթութիւն անգամ չունիք բնագիտական և տարրաբանական օրէնքներու վրայով, որչափ և ջանահնար ըլլաք զձեզ միտիներուն կլեցնել իբր այնքան գիտութիւններով օժտուած անձ մը, այնպէս որ, եթէ երբեք մէկը յանկարծ ձեր այդ աւանդաբար սորված բաներուն հակառակը հաստատել փորձէր, տարակոյս չկայ թէ անոր ալ համամիտ պիտի գտնուէիք և այդ անանխանձելի վիճակին մէջ, մեր ծիծաղը կը շարժէք Արքիմեդեսի ունեցած լծակը շփոթելով փնտռած յենակէտին հետ. donnez-moi un point d'appui:

Մասնաւոր ներում խնդրելով ձեզմէ որ համարձակեցանք այսպէս ճանչցնել ձեր կցկտուր փաստերուն իրական արժէքը, և միանգամայն մեր կարեկցութիւնը պաշտպանելու համար երբ ետ կը քաշուէր, ահաբեկման ճիչ մը լսեց իր մօտ, տերեւներուն տակ, ու Նիամա անոր վիզը փաթթուեցաւ, իր մարմնովը պաշտպանելով զայն՝ Կրասի սպառնական դաշոյնէն:

—Նիամա՛, Նիամա՛, գոչեց Ռաուլ ջանալով ազատիլ այդ գրկախառնութենէն:

—Օ՜հ, իմ սիրեցեալս, թո՛ղ տուր որ քեզի համար մեռնիմ, պատասխանեց Նիամա:

Կրաս Հոդրօք Նիաման տեսածին պէս՝ խուլ, վայրի մռնչիւն մը արձակեց և իր ճիգերը կրկնապատկեց մինչեւ անոր հասնելու և զարնելու համար զայն: Բայց Պ. տը Պլինեաք ջղաձգիւռ շարժումով մը մէկդի առաւ Նիամա՝ ն ու Կրասի դաստակէն բռնելով ուժգնօրէն դարձուց զայն: Կրաս վայրագ աղաղակ մը արձակեց. դաշոյնը ձեռքէն ինկած էր խոտին մէջ: Պ. տը Պլինեաք իսկոյն գետնէն առաւ դաշոյնը ու անտառին ծառերուն մէջ նետեց հեռուն: Կրաս Հոդրօք զէնքնկէց եղած. հիմա ետ ետ կը քաշուէր, վրիժառութենէ մը վախնալով: Բայց Ռաուլ անով չէր զբաղեր ալ, իր բոլոր հոգածութիւնը Նիամայի նուիրած էր որ իր թեւերուն կը կքէր ուժասպառ:

Ի՞նչպէս եղած էր որ ճիշդ Կրասի ըսպանութեան փորձին պահուն՝ Նիամա հոն գտնուած էր: Անշուշտ ընթերցողը գուշակած է: Նիամա նշմարած էր թէ Ռաուլ շատ կը սիրաշահէր երկու պահպան շուները, որոնց ուտելիքէ կու տար առատօրէն: Իրենցիրեն խորհած էր թէ ատոր տակ գաղտնիք մը կար, զոր Ռաուլ իրմէ կը ծածկէր... ինչո՞ւ համար կը կասկածէր իրմէ... Իսկոյն ուրիշ կնոջ մը, սիրային մրցակիցի մը գաղափարը արթնցաւ մտքին մէջ: Այդ կասկածը ուսնենալուն պէս՝ ուզած էր ամէն բան գիտնալ և ատոր համար Ռաուլի բոլոր շարժումները դիտած էր. պատշգամին վրայ ելլելը և անկից վար ցատկելը տեսած էր, ու անմիջապէս ինք ալ անոր ետեւէն դուրս նետուած էր սենեակէն. բարեբախտաբար Պ. տը Պլինեաք առաջին ջղաձգական դուռը բաց ձգած էր, եթէ ոչ երկու պահպան շուները յօշ յօշ պիտի պատառէին Նիաման: Ո՞ւր կ'երթար այդպէս նորատի աղջիկը. ինք ալ չէր գիտեր: Ցանկարծ հեռուն լուսնի լոյսով անտառին խորը կնոջ մը ստուերը նշմարեց: Ցաւագին վիշտ մը կծկեց սիրտը. ըսել է Ռաուլ սիրային ժամադրութեան մը գացած էր և ուրիշ կնոջ մը համար զինքը կը խարէր:

Ու առանց աղմուկի, հետաքրքրութենէ ու նախանձէ մղուած՝ ծառի մը ետեւը պահուըտեցաւ: Նորատի աղջիկը ներկայ գտնուեցաւ այն եղերգական տեսարանին որ քիչ մը առաջ տեղի ունեցած էր Կրասի ու Ռաուլի միջեւ. հիմա լաւ համոզուած էր թէ Ռաուլ իրեն համար գացած էր այդ ժամադրութեան. տարակոյսը և նախանձը փարատած էին իր մտքին մէջ ու հիմա իր սիրեցեալին վզէն կախուած՝ ուրախութեան քաղցր արտասուքներ կը թափէր, ըսելով.

—Ներեցէ՛ք, ներեցէ՛ք, սիրեցեալս:

Կրաս երկու սիրեցեալները գրկախառնուած տեսնելով, այնպիսի կատաղութիւն մը զգաց որ քիչ մնաց գլուխը ծառի մը զարնելով չարչարէր: Բայց տակաւ իր պարբերութիւնը կը գտնէր, շնորհիւ ահռելի ճիգի մը, որ իր ջիղերը կը ծակէր ու ակռաները կը կափկափէր: Գլխարկը գետնէն առաւ և մազերը շտկելով գլուխը դրաւ զայն ու խորունկ հառաչ մը արձակելէ յետոյ՝ ըսաւ հեգնօրէն:

(Շարունակելի)

—)(62)(—

ԺՈՐԺ ԲՐԱՏԷԼ

ԴԵՂԻՆ ՄԱՐԳՐԻՏ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԼՈՒՏ ՌԻՋՄԱՆՏԻ ՄԻԼԻՈՆՆԵՐԸ

ԺԲ.

Ռաուլ չպատասխանեց այդ նախատինքներուն ու սրտանց շնորհակալ կ'ըլլար Աստուծոյ, որ նախախնամական դիպուածով մը զինքը ամուսնին չէր ըրած այդ կատաղի կնոջ:

Սակայն Կրասի սրտին մէջ ատելութեան զգացումը ա՛լ աւելի կը սաստկանար. թեւերը կը գալարէր, շրթունքները կը խածնէր արիւնելու ատենան ու մերթ ընդ մերթ ձեռքը մէկքի գօտին կը տանէր ուր ռուսական կաշիէ պատեանի մէջ դրուած էր փոքր դաշոյն մը: Կրաս կը խորհէր թէ լաւագոյն չէ՞ր ըլլար Ռաուլի սիրտը մխրճել այդ դաշոյնը քան թէ սիրային մրցակցութիւնն ձգել զայն:

Կրաս վերջին ճիգ մը փորձեց, խեղդուելու մօտ մարդու մը պէս, որ դիւրաբեկ խոտին անգամ կը կառչի:

—Ըսել է ձեր վերջին խօսքը ըսիք և թոյլ պիտի տաք որ մեկնիմ այսպէս, գոչեց Կրաս խուլ ձայնով:

Ռաուլ ձեռքը երկարեց, բարկութեամբ ետ մղելով զայն:

—Շատ լա՛ւ, գոչեց Կրաս ցատկելով Ռաուլի վրայ. կը նախընտրեմ մեռած տեսնել ձեզ:

Ռաուլ այդ յեղակարծ յարձակումէն ետ դարձաւ, ինքզինքը պաշտպանելու համար երբ Կրասի դաշոյնը արիւնելու ատենան ու մերթ ընդ մերթ ձեռքը մէկքի գօտին կը տանէր ուր ռուսական կաշիէ պատեանի մէջ դրուած էր փոքր դաշոյն մը: Կրաս կը խորհէր թէ լաւագոյն չէ՞ր ըլլար Ռաուլի սիրտը մխրճել այդ դաշոյնը քան թէ սիրային մրցակցութիւնն ձգել զայն:

Կրաս վերջին ճիգ մը փորձեց, խեղդուելու մօտ մարդու մը պէս, որ դիւրաբեկ խոտին անգամ կը կառչի:

—Ըսել է ձեր վերջին խօսքը ըսիք և թոյլ պիտի տաք որ մեկնիմ այսպէս, գոչեց Կրաս խուլ ձայնով:

Ռաուլ ձեռքը երկարեց, բարկութեամբ ետ մղելով զայն:

—Շատ լա՛ւ, գոչեց Կրաս ցատկելով Ռաուլի վրայ. կը նախընտրեմ մեռած տեսնել ձեզ:

Ռաուլ այդ յեղակարծ յարձակումէն

թիւնը յայտնել վ ի լուր ձեր հոնդիւնները, ցանկալի է մեզ աւետել ձեզ թէ գոնէ առայժմ բոլորովին անհիմն են այն տագնապները՝ զորս հոգածութիւն ունեցած էք յայտնելու մեր պաշտօնին շարունակման մասին։ Եւ եթէ երբեք մեր մայր վարժարանը ապագային մէջ պէտք չունենայ մեր խոնարհ ծառայութիւններուն, փորձառապէս գիտէք արդէն թէ չուկայի յաջող ապաքէշը մեզի կը սպասէ, քանի որ Սանասարեան հաստատութիւնը գործնական մարդեր կ'արտադրէ՝ ըստ ձեր խոստովանութեան, ո՛չ աւելի, ո՛չ պակաս։

Գ. ՃԻՇԷՐՃԵԱՆ

Էրզրում, 28 Նոյեմ. 1900

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՆՉԵՍՏԷՐ, 15 Դեկտ. 1900

Բամպակ։— Միացեալ Նահանգներու երկրագործական վարչութեան յայտարարութիւնը վերջապէս հրատարակուեցաւ ամսոյս 10ին, որով կը ծանուցուի թէ բամպակին նոր բերքին քանակն է 10,100,000 հակ։ Այդ յայտարարութեան վրայ անմիջապէս Նիւ Եորքի բամպակի պրոբային մէջ անտեղի քանիսի մը երեւան եկաւ, անոնց կողմէ՝ որոնք ծայրայեղ պատրաստականութեամբ մը ամենաոչինչ բաներու մեծ կարեւորութիւն տալ կը ձեւացնեն ընդհանուր իրաւանցումի մը յառաջ բերելու, անշուշտ պղտոր ջուրի մէջ ձուկ որսալու միտքո նպատակաւ։ Մէկ երկու ժամուան մէջ գիները խոշոր անկումներ ունեցան Նիւ Եորքի Պորսային մէջ, աղդելով անշուշտ Լիվրբուլի հրապարակին վրայ ալ, սակայն ո՛չ նոյն համեմատութեամբ, և այդ անկումներէ վերջ հակառակ շարժում մը տեղի ունեցաւ, ինչ որ անխուսափելի էր։ Լիվրբուլ բաղդատաբար պաղարիւն գտնուեցաւ և իր այդ ընթացքը շատ իրաւացի ու լուրջ էր, զի բերքին 10,100,000 հակի քանակը ներկայ խնդրանքին հանդէպ մատուցման խոշոր առաւելութիւն մը ներկայացնելու բնութիւնը չունի երբեք։

Տարբեր խնդիր է եթէ եւրոպական խոշոր պատերազմ մը երեւան գալով կամ բամպակեղէն ապրանքներու կարեւոր քանակներ սպառող երկիրներու մէջ տնտեսական մեծ տագնապներու գոյութեամբ խնդրանքը ահագին հարուած մը կրէ — պարագաներ որոնք գոյութեան նշան մը չեն տար այս միջոցին։

Վիճակագրական (statistical) թիւերը, մանաւանդ առեւտրի մէջ, ամէնէն հաստատ հիմերն են որոնց յենլով կարելի է, փորձառու խոհեմութեամբ մը, եղբակացութեանց հասնիլ, մասաւոր կամ հեռաւոր ապագային նկատմամբ։ Անշուշտ ըսել չենք ուզեր թէ կարելի է առեւտրական ո և է ճիւղի մը ապագան գուշակել որոշ ու բացարձակ ճշդութեամբ մը, սակայն զուտ երեւակայական կարգ մը հաշիւներէ անհամեմատ կերպով նախմեծար համարելի է, ո՛ և է գործի մը անցեալ շրջանները որոշ ու մեկին կերպով մը ներկայացնող թիւերը առաջնորդ ունենալ։ Այս տեսակէտով, օգտակար կը նկատենք բամպակեղէն ապրանքներու գործառնութեամբ զբաղող Արեւելքի ընթերցողներուն ներկայացնել հետեւեալ վիճակագրութիւնը, որ քաղուած է Նիւ Եորքի մէջ հրատարակուող Financial Chronicle թերթէն և որոնց վաւերականութիւնը վեր կը նկատենք ամէն տարակոյսէ։

—Վերջին երեք տարուան բամբակի սպառման մէջին քանակը եղած է 10 միլիոն 615 հազար հակ։ Ըստ պաշտօնական յայտարարութեան՝ այս տարուան բերքին քանակը ըլլալով 10,100,000 հակ և որուն վրայ աւելցնելով վերջին եղանակէն մնացած սիքը 88,000 հակ, տրամադրելի բամբակի քանակ կ'ունենանք, յառաջիկայ եղանակին համար, 10,188,000 հակ։

Վերջին շաբթուն Լիվրբուլ ներածուեցաւ 111,564 հակ, որուն 97,859ը ամերիկեան տեսակէ։

Upof

	1900	1899
Ամերիկեան	441,900 հ.	628,540 հ.
Հնդկական	14,820 հ.	3,100 հ.
Եգիպտական	41,510 հ.	69,720 հ.

Անգլիոյ համար ճամբան կը գտնուին.

	1900	1899
Ամերիկեան	324,000 հ.	150,000 հ.
Եգիպտական	50,000 հ.	50,000 հ.
Հնդկական	7,000 հ.	. . . .

Առեւտուրը գնեց այս շաբթու 82,900 հակ, որուն 72,130ը ամերիկեան։ Արտածման քանակը եղաւ 15,200 հակ որուն 11,745ը ամերիկեան։ Գիները անցեալ ուրբաթ օրուան վրայ անկումներ ունեցան հետեւեալ կերպով.— Ամերիկեանը՝ 3/16 բ., պրազիլիականը՝ 3/16 բ., եգիպտականը՝ 1/8բ. և հնդկականը՝ 3/16 բ։ Սպագայ գիներն ալ 10 ու կէսէն 12 ու կէս կոտորակ անկում կը ցուցնեն։ Ամերիկեան middling տեսակին սիքօքին գինն է 5 3/8 բ։ Ա. Գ.

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱ

Հաքիւրին հինգ տոկոսաւոր օսմ. մաքսային պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ այդ պարտաթուղթերուն 17 թիւ կտրոնները որոնց պայմանաժամը 1895 յունուարին աւարտած է. եթէ մինչեւ դեկտ. 31/13 յունուար 1900 չներկայացուին, անվաւեր պիտի նկատուին

Կ. Պոլիս 6/19 դեկտ. 2–6

Քաղաքական Լուրեր

ԶԻՆՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Բէրլինի դեսպանները կատարեալ համաձայնութիւնը։ — Հաւատարկան ծանուցագիրը։—Տոր. Մորիսբնի հեռագիրը։

(«ՔԱՅՄԱԶԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ)

Բէրլին, 20 դեկտ.—Երէկ տեղի ունեցած դեսպանական գումարումը՝ հուսաքական ծանուցագրին վերջին յօդուածին մէջ անգլիերէն comply բառը փըրանսերէնի թարգմանելու համար, վերջացաւ նոյն բառին ճիշդ նշանակութեանը մասին համաձայնութիւն գոյանալով։ Դեսպանները որոշեցին այսօր ալ գումարուիլ ստորագրելու համար ծանուցագիրը որուն ամփոփումն է հետեւեալը.

«Մանուցագիրը կը սկսի երկար նախաբանով մը՝ գատապարտելով վերջին ոճիրները որոնց նմանը չէ տեսնուած մարդկային ցեղին պատմութեանը մէջ և որոնք գործուած են միջազգային իրաւունքին, մարդկութեան և քաղաքակրթութեան դէմ։ Մանուցագիրը կը թուէ այդ ոճիրներուն գլխաւորները՝ Պառոն փոն Բէթիէլէրի սպանութիւնը կանոնաւոր բանակին զինուորներուն կողմէ՝ իրենց սպաներուն հրամանով. դեսպանատանց պաշարումը Պոքսըրներու և կանոնաւոր զինուորներու կողմէ՝ բարձրագոյն հրամանով։ Մանուցագիրը ի վեր կը հանէ Զինու կառավարութեան նենգութիւնը որ օտար երկիրներու մէջ ունեցած իր ներկայացուցիչներուն միջոցաւ կը ծանուցանէր թէ դեսպանատունները կը պաշտպանէ, մինչդեռ կը պաշարէր։ Մանուցագիրը կը խօսի նաեւ ձարոնի դեսպանատան քարտուղար Սուճիեմայի սպանութեան վրայ որ կատարուած է կանոնաւոր զինուորներու կողմէ. նաեւ Պոքսըրներու և կանոնաւոր զինուորներու կողմէ օտարականներուն սպանուիլը ու տանջուիլը Բէքինի և քանի մը նահանգներու մէջ. նաեւ գերեզմաններու և դիակներու սրբապղծութիւնը։ Դաշնակից Տէրութիւնները պարտաւորուած ըլլալով Բէքինի վրայ յառաջանալ և յաղթել չինական զինուորներուն, հիմա կը հաւանին նկատողութեան առնել Զինու խընդիրը՝ ի նպաստ խաղաղութեան և հետեւեալ պայմաններով որոնք անդառնալի են և իբրեւ անհրաժեշտ ճանչցուած՝ հատուցում մը ըլլալու համար անցեալ ոճիրներու և նախազգուշութիւն մը, որպէսզի չկրկնուին։ Աւասիկ այդ պայմանները.

Ա. Կայս. իշխան մը Պէրլին պիտի երթայ Զինու կայսեր կողմէ ցաւակցութիւն յայտնելու՝ Պառոն փոն Բէթիէլէրի մահուանը առթիւ։ Ցիշատակարան մը պիտի կանգնուի ոճիրը գործուած տեղը։ յիշատակարանին վրայ ցաւակցական խօսքեր պիտի գրուին՝ Լատիներէն, Գերմաներէն ու Զիներէն։

Բ. Սեպտ. 21ի կայս. հրամանագրին մէջ յիշուած անձնաւորութեանց համար (որոնց մէջ չեն յիշուած Թուան ու Զուանկ իշխաններուն և Տուք-Լանքթոյի, Սու-Զիաոյի ու Եան-Եի-Սենկ-Լիէնի անունները) ամենախիստ պատիժներ պիտի անօրինուին՝ անոնց ոճրին ատիճանին համաձայն, նաեւ անոնց համար որոնք յառաջիկային ցոյց պիտի տրուին դեսպաններուն կողմէ։ Պաշտօնական քննութիւնները հինգ տարուան համար պիտի դադրին այն քաղաքներուն մէջ, ուր օտարականներ սպաննուեցան և կամ վայրագութեանց զոհ գացին։

Գ. Ձարոնի հատուցում մը պիտի ըլլայ՝ Բէքինի դեսպանատան քարտուղար Պ. Սուճիեմայի սպանութեանը համար։

Դ. Բաւութեան յիշատակարաններ պիտի կանգնուին այն բոլոր օտար գերեզմանատանց մէջ, ուր գերեզմաններ սրբապղծուած են։

Ե. Զէնքերու և ռազմական իրեղէններու ներածումը և պատրաստութիւնը պիտի արգիլուի։

Զ. Դրամական արդար հատուցում մը պիտի ըլլայ Տէրութեանց, Ընկերութեանց, անհատներու և այն Զինացիներուն որոնք օտարականներուն քով ծառայութեան մտած ըլլալնուն համար վնասուած են։ Զի՝ հատուցման և փոխառութեան տոկոսին վճարմանը համար Տէրութեանց կողմէ ընդունուելիք միջոցներ ձեռք պիտի առնէ։

Է. Դեսպանատանց համար մայրաքաղաքներ պիտի պահուին և դեսպանական թաղերը պիտի ամրցուին։

Ը. Թաքուն և Բէքինէն մինչեւ ծովեզերք գտնուած ամրոցները պիտի քանդուին։

Թ. Զինուորական կերպով պիտի գրաւուին՝ Բէքինի և ծովեզերքի հաղորդակցութիւններու ապահովութիւնը ապահովելու անհրաժեշտ եղած գլխաւոր կէտերը։

Ժ. Ամբողջ տէրութեան մէջ երկու տարի շարունակ ծանուցումներ պիտի փակցուին՝ մահ սպառնալով օտարներու դէմ թշնամական ոգիով կազմուած Ընկերութեանց մասնակցողներուն։ Այդ ծանուցումները պիտի թուեն՝ Զինու կայսեր կողմէ տրուած պատիժները վերջին ոճրագործութեանց հեղինակներուն։ Կայս. հրամանագիր մը պիտի յայտարարէ թէ փոխարքաները և նահանգային կառավարիչները ու պաշտօնատարները պատասխանատու պիտի ըլլան՝ իրենց իրաւասութեանը ենթակուած երկիրներու մէջ օտարականներու դէմ յարուցած չփոթութիւններուն և դաշնադրութեանց բռնաբարումներուն համար։ Եթէ չզսպեն, խստագոյն պաշտօնանկ պիտի ըլլան։

ԺԱ. Զին պիտի բանակցի դաշնադրութիւնները վերաքննելու համար, որպէս զի առեւտրական յարաբերութիւնները դիւրանան։

ԺԲ. Զինու արտաքին գործոց Նորհուրդը (Զունկ-Լի-Եամէն) պիտի բարձրագրուի։ Արքունիքին արարողութիւնները՝ օտար դեսպաններու ընդունելութեանը համար՝ պիտի փոխուին Տէրութեանց կողմէ ցոյց տրուելիք եղանակով։ Մինչեւ որ Զին չհամակերպի (comply) տէրութիւնները չեն կրնար սահմանել թէ հիմա Բէքինը ու նահանգները գտնուող օտար զինուորները երբ ետ պիտի քաշուին։

Բէրլին, 20 դեկտ.—Երէկ վիճաբանութիւն մը կատարուեցաւ թէ Ֆրանսերէնի ինչպէս թարգմանելու է՝ Անգլիոյ կողմէ առաջարկուած յաւելուածական յօդուածին մէջ comply բառը։ Այդ յօդուածը կը տրամադրէ թէ որչափ ատեն որ Զին չհամակերպի (until China shall comply) նշանակուած պայմաններուն, Տէրութիւնները չեն կրնար ըսել թէ երբ ետ պիտի քաշեն իրենց զինուորները Բէքինէն ու նահանգներէն։ Դեսպաններէն մէկը «ընդունիլ» բառը առաջարկեց։ Գերմանիոյ դեսպանը «կատարել» բառը յարմար դատեց և վերջապէս «համակերպիլ»ը ընդունուեցաւ։ Այսօր, կէս օրէն ետքը, բոլոր դեսպանները ստորագրեցին ծանուցագիրը, բացի ամերիկեան դեսպանէն, որ յայտարարեց թէ Ուաշինկթընէն ստացած հրահանգներուն համաձայն կը շարժի։ Այս յապաղումը շատ ցաւալի է, երբ մանաւանդ նկատողութեան առնուի թէ Լի-Հունկ-Զանկի հիւանդութիւնը արդարացի մտահոգութեանց պատճառ կ'ըլլայ։

ՅՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պ. Էմիլ Զոլայի նամակը։—Սինեկ հազարապետը։—Նախարարի մը մտացումը։

Բարիզ, 22 դեկտ.—Պ. Էմիլ Զոլա Օռորի մէջ կը հրատարակէ երկար նամակ մը՝ ուղղեալ Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Լուպէի։ Պ. Զոլա իր նշանաւոր «Կ'ամբաստանեմ» խորագրով նամակին գլխաւոր կէտերը յիշելէ ետքը, կը յարէ.

«Կը տեսնէք, Պ. Նախագահ, թէ իմ ամբաստանութիւններու ամէն քն ալ արգարացան երեւան հանուած յանցանքներով և ոճիրներով, և կը յայտարարեմ թէ այդ ամբաստանութիւնները շատ ճշգիմ ու հաւատ են՝ գործուած գարշելի արարքներու ահարկու կոյտին առջեւ։ Կը խոստովանիմ թէ ես ինքս իսկ չէի համարձակեր կասկածել թէ այդ տեսակ կուտակում մը կրնայ ըլլալ։ Ուրեմն, կը հարցնեմ ձեզի, ո՞րն է այն պարկեշտ, կամ պարզապէս բանաւոր դատարանը որ ինքզինքը նախատինքներով պիտի ծածկէ, նորէն զիս դատապարտելով հիմա, երբ իմ բոլոր մէջ բերածներս յայտնի կերպով ապացուցուած են։ Դուք ալ մինթէ սրիկայական չէ՞ք գտներ այն ծրագիրը որով ես ալ, անմեղ մը, ներման կ'արժանանամ յանցաւորներու խումբի մը մէջ, զոր ցոյց տուած եմ։ Իմ մասիս, ես միշտ կը յայտարարեմ թէ Տրէյֆիւսի գործը չի կրնար վերջանալ, մինչեւ որ Ֆրանսա չկրնայ և չդարմանէ անիրաւութիւնը։ Լսի թէ չորրորդ արարուածը Ռէնի մէջ ներկայացուեցաւ և թէ անպատճառ հինգերորդ արարուած մըն ալ տեղի պիտի ունենայ։ Անձկութիւնը միշտ սրտիս մէջ է։ Միշտ կը մոռցուի թէ Գերմանիոյ կայսրը իր ձեռքին մէջ ունի ճշմարտութիւնը և կրնայ զայն մեր երեսին նետել, երբ հնչէ այն ժամը զոր կարելի է որոշած է։ Այդ պիտի ըլլայ ահարկու հինգերորդ արարուածը, այն ուրկէ միշտ երկիւղ ունեցած եմ և որուն ահռելի պատահականութիւնը պէտք չէ որ ժամ մը իսկ ընդունի ֆրանսական կառավարութիւն մը։»

—Զինուորական իշխանութեան կողմէ կինեմ հազարապետին նկատմամբ կատարուած քննութիւնը սկսաւ ոստիկանական գործողութիւններով որոնք անցեալ ուրբաթ տեղի ունեցան։ Խուզարկութիւն մը կատարուեցաւ հազարապետին բնակարանին մէջ՝ Իւնիվէրսիթի փողոց թիւ 195։ Հաւանօրէն այդ կարգի գործողութիւններ գաւառներու մէջ ալ կատարուին, մանաւանդ Բուռգոլսիւռ-Մէռ և Բան, ուր կինեմ հազարապետը մօտաւոր ազգականներ ունի և ուր յաճախ կ'երթայ։ Իւնիվէրսիթի փողոցին բնակարանին մէջ զանազան թուղթեր գտնուեցան։ Ցառաջիկային կատարուելիք քննութիւններով այդ թուղթերուն օգտակարութիւնը եթէ հաստատուի, պիտի յանձնուին՝ քննիչ յանձնաժողովին մօտ ընդհանուր դատախազի պաշտօնը վարող բարձրաստիճան սպային։ Այդ քննութիւնները ու խուզարկութիւնները կը կատարուին Բանկոյտրի հեռագրին առթիւ, և ոչ թէ կարգապահութեան այն խնդրին նկատմամբ՝ որուն համար կինեմ հազարապետը բանտարկուեցաւ Մոն-Վալէրիէնի մէջ։

—Լրագիրները կը զբաղին կրթական նախարար Պ. Լէկի այն մտացումով որով վերջերս Պառոյ Լէգիոն ստացողներուն մէջ չէ տեսնուած Օրլեան-Բոմբի տնօրէն Պ. Ալպէռ Բաւռէի անունը։ Լրագիրներէ ոմանք ոչ թէ մտացումի, այլ անձնական հաշիւներու կը վերագրեն այդ մտացումը։ Կ'ըսեն թէ թատրոնի այն տնօրէններուն մէջ որոնք Պառոյ Լէգիոն ստացած են, պէտք էր անպատճառ գտնուէր Պ. Բաւռէի անունը, վասն զի Օրլեան-Բոմբի տնօրէնը ոչ միայն իր ճարտարութեամբ ներկայացումներու անզուգական կազմակերպիչ մըն է, այլ երաժշտութեան արհեստին ալ մեծամեծ ծառայութիւններ մատուցած է։ Պ. Բաւռէն է որ Արուեստահանդէսին առեն այնչափ յաջողութեամբ կազմակերպեց Էյֆէլի Պալատան ու նախարարապետին պաշտօնարանին մեծ հաց. կերոյթներուն առթիւ տրուած ներկայացումները։

ՆԻԲԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԻ ՁՐԱՆՑԸ

Նիբարակուության եւ Քոսթա-Ռիքայի ընթացքը։— Մ. Նանանգաց Տերակոյտը։— Լրագիրներ։

(«ՔԱՅՄԱԶԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ)

Ուաշինկթընէ, 21 դեկտ.— Նիքարակուայի և Քոսթա-Ռիքայի ներկայացուցիչները արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյի հետ տեսակցեցան Մերակոյտին հաւանական ընթացքին վրայ՝ Պ. Հէյի և Ուաշինկթընի անգլիական դեսպանին միջեւ կնքուած դաշնադրութեան մասին։ Այդ դեսպաններէն և ոչ մէկը բան մը ըսաւ իր կառավարութեան մտադրութեանը վրայ։ Երկու դեսպաններուն և Պ. Հէյի միջեւ պատրաստուած որոշումագիրները հաւանօրէն բաւական պիտի ըլլան, առանց փոփոխութեան, հիմը կազմել՝ Մ. Նահանգաց կողմէ ջրանցքին շինութիւնը կատարուելէն առաջ պատրաստուելիք դաշնադրութեան։

Նիւ-Եորք.— Մայրայեղ ազգասէր կուսակցութեան լրագիրները կ'ուրախանան Պ. Հէյի դաշնադրութեան ձախողուածը տեսնելով և կատարելապէս կը հաւանին վարերացման մը այն նոր դաշնադրութեան՝ զոր Մերակոյտը չնեռ է նախ. ին դաշնադրութեան սկզբները հաւաքելով։ Մայրայեղ ազգասէրներուն ուրախութիւնը, սակայն, կ'անխնայ կ'երեւայ, քանի որ Պ. Հէյի և Նիքարակուայի ու Քոսթա-Ռիքայի դեսպաններուն միջեւ կնքուած որոշմագիրը ընդկէտ մը կը պարունակեր որուն համաձայն այդ երկու հանրապետութեանց կողմէ այդ ջրանցքին համար տրուած որոշումները այն ատեն վաւերական պիտի ըլլան, երբ Մ. Նահանգները, Նիքարակուա և Քոսթա-Ռիքա յարգեն Պ. Հէյի ու Անգլիոյ դեսպանին միջեւ կնքուած դաշնադրութեան տրամադրութիւնները։ Հետեւաբար կ'երեւայ թէ Պ. Հէյ յաղթանակը տարած է գէթ առայժմ, Մերակոյտին մէջ իր հակառակորդներուն վրայ։ Պ Հէյ աշխատեցաւ այն միջոցին, երբ անոնք կը քննադատին։ Այդ անձերուն համար դժուար պիտի ըլլայ պատրուակ մը գտնել արդարացնելու իրենց մերժումը՝ ամիս մը առաջ Նիքարակուայի հետ կնքուած համաձայնութեան համար, որ իր արդի ձեւին մէջ՝ Մերակոյտին կողմէ վաւերացուելու պէտք չունի։ Ատկէ կը տեսնուի թէ Պ. Հէյ յաջողած է իր կառավարութեան ընդունել տալ այն տեսակ յանձնառութիւններ՝ զոր Մերակոյտը ո՛չ կրնայ ջնջել և ոչ ալ մերժել։ Այդ առթիւ Նիւ-Եորք Թայմզ կը յայտարարէ թէ Պ. Հէյի դաշնադրութիւնը դէս դարու ազգային հին քաղաքականութեան մը արտայայտութիւնն է՝ զոր իւրաքանչիւր վարչութիւն պահպանած է և կառավարութեան ներկայացուցիչները ընդունած են։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ Անգլիա եթէ ընդունի Մերակոյտին ըրած փոփոխութիւնները, ջրանցքին շինութիւնը կրնայ բարեկամաբար առաջ տարուիլ, բայց այդ պարագային մէջ ուրիշ աւելի ծանրակշիռ խնդիրներ պիտի ծագին։ Օրինակի համար, Անգլիա իրաւունք պիտի չունենայ Բիլիրը-Պըլուէրի դաշնադրութեան չնչուելովը՝ գաղթականները հաստատել կեդրոնական Ամերիկայի մէջ, քանի որ միայն այդ դաշնադրութեան տրամադրութիւնները արգելք կ'ըլլան։ Պէտք է նաեւ որ նոր դաշնադրութիւններ կնքուին Մ. Նահանգաց ու Նիքարակուայի և Անգլիոյ ու Նիքարակուայի միջեւ՝ ջրանցքին շինութեանը սկսելէ առաջ։ «1867ի դաշնադրութեան համաձայն, կը յարէ նոյն թերթը, կ'նրաշխաւորենք Լանցքին չէզոքութիւնը և կը հաւանինք միւս ազգերուն մասնակցիլ անոր գործածել՝ այդ չէզոքութեան ի նպաստ։ Անգլիոյ և Նիքարակուայի միջեւ կնքուած դաշնադրութեան համաձայն, Նիքարակուա յանձն կ'առնէ Մ. Նահանգաց շտալ այն բաձարցակ ժամանակները զորս Ամերիկա ձեռք բերել կ'ուզէ Պ. Հէյի դաշնադրութեան մէջ փոփոխութիւններ ընելով։ Հետեւաբար պէտք է խնդրենք այդ երկու Տէրութիւններէն որ բարեհաճին մեզի հետ կնքել նոր դաշնադրութիւններ որոնք չպարունակեն այդ նախատական սեղմումը, վասն զի չի համապատասխաներ՝ զուտ ամերիկեան շինութեամբ պատերազմական ջրանցք մը ունենալու մեր բաղձանքին։ Որչափ ատեն որ Անգլիա չհաւանի Պ. Հէյի դաշնադրութեան՝ Մերակոյտին կողմէ բարեփոխեալ ձեւին, այդ խնդիրները նկատողութեան պիտի չառնուին, վասն զի Բիլիրը-Պըլուէրի դաշնադրութիւնը միշտ գործադրութեան մէջ պիտի մնայ։

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Տէվէրի նամակը։— Ընդհանրաւոր։— Ուտահոր Եոհանեսպուրկի մէջ։— Անգլիացի գերիի մը պատմութիւնը։— Պոերներու Բարեյուսոյ գաղթավայրին մէջ։— Նոր – սիլանեա։—Լորտ Ռոպէրս։

Պրէսիտոնքայն, 20 դեկտ.— Զօրավար Տէվէրի Թրանսվալի և Էֆտիպանտի մէջ անգլիական գիծեր բռնի անցնելէ յետոյ դէպի Ֆիքսպուրկ ուղղուելու։ Բարեյուսոյ գաղթավայրը ըրած արշաւանքին ու նահանջին միջոցին պոէր զօրավարին ամբողջական կորուստներն են 50 հոգի մեռած և 100 հոգի գերի բռնուած։ Նաև կորսնցուցած է երեք թնդանօթ և մեծաքանակ ռազմամթերք։ Անգլիական չորս զօրախումբ հետապնդեցան Տէվէրի, երբ սա կը հանդիպէր։ հինգերորդ զօրախումբ մը պահեստի կը մնար և վեցերորդ չարժուն զօրախումբ մը Տէվէրի կը սպասէր Թապանչուէն մինչեւ Լէտիսպանտ գտնուող դինուորական ամրացուած կայաններուն երկայնքը։ Զօրավար Նոքսի ռազմադիտութիւնն էր՝ Տէվէրը նեղը ձգել գնդուորական այդ ամրացուած կէտերուն և Պազութոյանտի սահմանադլուխին միջեւ։ Զօրավար Նոքս Հէլվէտիայի մէջ յանկարծակի կը բերէր և կը ցրուէր Տէվէրի վերջապահ գունդը, յետոյ դէպի արեւմուտք չշարժելով մը, դեկտ. 11ին Պոէրները ետ կը մղէր Թապանչուի ուղղութեամբ։ Ցետոյ Տէվէթ Կէլիէքի մէջ ամրացած ըլլալով, դեկտ. 12ին խոյս տուաւ, երբ լուր առաւ թէ անգլիական զօրախումբերէն մէկը Տէվէդսորբրի մէջ կը գտնուէր։ Այս միջոցին Նոքս իր հետապնդումը կը շարունակէր, բայց Տէվէթ քանի մը ժամուան աւելի ճամբայ առած էր, որմէ օգուտ քաղեց պոէր զօրավարը, ինչ որ կ'ապացուցանեն յոգնութենէ ճամբուն վրայ ինկած ձիերը։ Այդ կատաղի հետապնդումը կը շարունակուէր հակառակ տիրող սաստիկ տաքութեան ու տեղացող անձրեւին։ Դեկտ. 12ին Հասպրօք զօրախումբը Տէվէթի միացաւ, և պոէր գունդերը իրարու միացած շիտակ Սբրինկհանի կիրճին վրայ կը քալէին, որ Թապանչուէն տասնըվեցնդ մղոն հեռու հասնուած կէտ մըն է։ Նոքս մէկ ժամուան հեռաւորութիւն ունէր իր թշնամիին։ Տէվէթ, երեւութապէս չատ նեղը մնացած էր, բայց իր կորովը այդ յուսահատական կացութեան ալ յաղթեց։ Հասպրօք զօրախումբը արեւմտեան կողմը ղրկեց խկոյն, կեղծ յարձակում մը ընելու համար Վիքթորիա կիրճին վրայ, որ Թապանչուի հարաւակողմը կը գտնուի։ Այս միջոցին Տէվէթ գնդուորական այնպիսի գործողութեան մը կը ձեռնարկէր, որ թերեւս ամէնէն յանդուգն է ներկայ պատերազմին մէջ։ Սբրինկհանի կիրճը չորս մղոն լայնութեամբ անցք մըն է, բոլորովին տափարակ, առանց հողի անհարթութեան։ կիրճին մուտքին վրայ կը գտնուէին անգլիական ամրացուած երկու զօրաւոր կիրճեր։ Անգլիական զօրախումբ մը թնդանօթներով մէկտեղ դիրք բռնած էր արեւելեան կողմի գագաթներուն վրայ և Պոէրները կը դիմէր ուշադրութեամբ։ Ցանկարծ պոէր բանակը, 2500 հոգիէ բաղկացած, երեւան ելաւ և կարգապահութեամբ ու սրաշաւ դէպի կիրճ յառաջացաւ։ Շէֆն նախագահը Բիէ-Ֆուռուիէի հետ յարձակումին կը հրամայէր։ Անգլիական թնդանօթներն ու հրացանները իսկոյն կրակ ընել սկսան։ Պոէրները նախ կիրճին արեւելեան կողմը անցան, բայց անգլիական հրետանիին թնդանօթաձգութենէն նեղուած դէպ ի արեւմտեան կողմ, բլուրի մը ստորտին երկայնքը ուղղուեցան, ուր անգլիական զինուորական կայան մը միայն ճամբան կը գոցէր։ Այս յանդուգն շարժումը յաջողցաւ, բայց Պոէրները կորսնցուցին Տ։ վէտտորբրի մէջ անգլիացներէ առած 15 լիպրանոց թնդանօթը, ինքնաշարժ թնդանօթ մը և 25 հոգի գերի բռնուեցան։ Տէվէթ կ'առաջնորդէր վերջապահ գունդին։ Այս միջոցին անգլիական զօրագունդ մը Հասպրօքի զօրախումբին հետապնդելէ ետ կենալով դէպ ի Վիքթորիա կիրճը յառաջանալ կը ձեւացնէր։ Գիշերը վայ հասաւ ճիշտ այն պահուն երբ Անգլիացիները և Պոէրները ընդհարեցան։ Սակայն Հասպրօք զօրախումբը բոլորովին անկարգութեամբ ցրուեցաւ։ Անգլիական հեծելազօրքերը, մինչեւ կառախումբի զինուորները սայլերու վրայ հեծած՝ արշալոյսին Պոէրներուն վրայ յարձակեցան, ռէվոլվէրով և հրացանի բռներով հարուածելով զանոնք։ Գիշերը՝ Հասպրօքի զօրախումբին մարդիկը երկուքական-երեքական հոգիէ բաղկացած խումբերու բաժնուելով ապատան փնտռեցին Թապանչուի հիւսիսակողմը։ Սակայն պոէրական ուրիշ ջոկատ մը կը գտնուէր շրջակայքը։ Տէվէթ որ կը յուսար թէ անգլիական ամբացած գիծը բռնի անցնելու համար մեծ դժուարութեանց պիտի հանդիպէր, իր եղբօրը՝ զօրավար Բրինսլօուի հրամայած էր միջոցներէն բերել տալ բոլոր տրամադրելի մարդիկը և դիրք գրաւել Թապանչուի հիւսիսակողմը, գործակցելու համար, իրեն երբ դիմադրութիւնը զօրաւոր ըլլար։ Բայց Անգլիացիները հեծելազօրք ղրկեցին դէպ ի հիւսիսակողմ, արգիլելու համար զօրավար Բրինսլօուն, որպէս զի գործողութեանց շմասնակցի։ Անգլիական հեծելազօրքը յանկարծակիի բերաւ պոէրական փոքր զինուորական կայան մը, ուր երսուն Պոէրներ կը քնանային անխոով։ Այս վերջինները չուզելով անձնատուր ըլլալ, անգլ. հեծելազօրքը կրակ ըրաւ և անոնցմէ տասը հոգի սպաննեց։ Հրացանի ձայնները պոէրական զօրախումբին կողմէ լսուելով՝ Անգլիացիները ստիպուեցան ետ քաշուիլ։

Սոնհանեսպուրկ, 19 դեկտ.— Կառավարիչը իմացուց գիները այն պաշարներուն, զոր ստացան օտարականները, հիւսպատոներու յանձնաբարութեամբ կը գտնեն կառավարութեան վաճառատուներէն։ Եոհանեսպուրկի մէջ այդ վաճառատուներէն միայն կարելի է ուտելիք ելն. ձեռք ձգել։

—Նորթկէտոնթիի ճակատամարտին մէջ Պոէրներուն կորուստն է հինգ վաթսն մեռեալներով լեցուն, զոր թշնամիները առեր տարեր են։ Բեկիները կ'ըսեն թէ մեռեալները իր վանքի մէջ լեցուած էին։ Ամէն պարագայի մէջ Պոէրներու կորուստը շատ աւելի մեծ է։

Պրէսիտոնքայն, 18 դեկտ.— Տէվէթբաստորբի պոէր բանակին մէջ մէկ քանի օր կեցած գերի մը, որ հիմա արձակուած է, հոս հասաւ. կը յայտարարէ թէ Տէվէտտոնն Պոէրներուն պէտք 6000 հոգի ուղարկէր իր հետ, որոնցմէ իւրաքանչիւրը ունի ձի ունէր իր տրամադրութեան տակ։ Տէվէթի հետ ունեցած խոսակցութենէն մը պարզուեցաւ՝ պոէր զօրավարը յայտներ է թէ այդ կռուին մէջ ինք աւելի մեռեալ ունեցած է քան որչափ չէին ունեցած Անգլիացիները, մեռեալ և վիրաւոր միասին հաշուելով։ Նաև ըսեր է թէ մինչեւ մարտը կը դիմանայ տակաւին։ Տէվէդսորբի զօրավար Նոքսի կողմէ վերջերս ստացուած նամակներու մասին գրուածներու բաժներ է։

Բարեյոյս, 20 դեկտ.— Բարեյուսոյ գաղթավայրին հիւսիսային կողմի կացութիւնը հետզհետէ ծանրակշիռ կը դառնայ։ Առնուազն 2000 պոէրներ Օրանժ անցնելով Բարեյուսոյ գաղթավայրը արշաւեր են։ Թէեւ վերջնական արդիւնքին վրայ ոչ ոք կը տարակուսի, բայց կը կասկածուի որ Հոլանտացիները կը միանան Պոէրներուն և այսպէս ընդվզումը կը տարածուի գաղթավայրին մէջ, Մարդուած հեծելազօրքերու պէտքը կը զգացուի։ Ջեռնհաս մարդիկ կը սեն թէ պէտք է հարաւային Աֆրիկէ զրկել տրամադրելի բոլոր հեծելազօրքերը և ցաւ կը յայտնեն թէ մինչեւ հիմա չէ եղած այդ բանը։ Զիս մեր սպառումի կայ հոս։

Ուէլինկթրն, 20 դեկտ.— Հարաւային Աֆրիկէի մէջ տիրող կացութեան պատճառաւ կը յուսացուի որ Նոր Զէլանտայի պատանիներն Լորտ Ռիչէրդի գլխաւորութեամբ մը ղրկեալ հարիւր հոգի ալ։

—Լորտ Ռոպէրթս երբ Անգլիա ժամանէ, Վիքթորիա թագուհին Մերակոյտի պատասխանին ասպետութեան ասպանաձանը պիտի տայ անոր։ Լորտ Ռոպէրթս որ «Բանտահարի Պառոնի տիտղոսը ունի, կոմսութիւն ալ պիտի ստանայ այն պայմանով որ իր աղջիկն ալ պիտի ժառանգէ այդ տիտղոսը։ Լորտ Ռոպէրթս նաև քառասունը լեցի հազար անգլիական ոսկի պիտի ստանայ։ Նաւային պատերազմի մէջ սեղան մը պիտի տրուի Լորտ Ռոպէրթսի ի պատիւ։ սեղանին պիտի նախագահէ Թագուհին երբորդ որդին՝ Քոնոթի դուքսը, կամ Եորքի դուքսը։

Ներքին Լուրեր

ԻՄԻՐ.—Ֆէթվա էմինի Մէկկէտ նորի էֆ., Բուսլիի ու Անատոլուի Ֆազասկէրները, պետական Հորդուրդի անդամ Շէյ

կրթական քննիչները, որոնց ճամբու ծախքերը տրուեցան, այսօր կրթական նախարարութեան պաշտօնարանը երթալով, իրենց պաշտօնին վերաբերեալ հրահանգները պիտի ստանան։

ՍԻԼԼԱՆԻԿի Հրեաներու խախտապետը, ինչպէս ծանուցինք, ձեռնհաս պաշտօնարանէն արտօնութիւն խնդրած էր ամէն տարի 12,000 ոսկինոց վճարահանութիւն մը կազմակերպելու՝ տեղւոյն աղքատիկ հրեայ ազգ կրթական և ուրիշ ծախքերը հոգալու համար։ Ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ օսմ. երկիրներու մէջ վճարահանութիւնը արգիլուած է, և եթէ Սէլանիկի համար խնդրուած այդ արտօնութիւնը տրուի, նոյն արգելքը ջնջուած պիտի ըլլայ, որոշեց մերժել այդ աղերսագիրը։

ԲԱՐԻԶԷՆ երկուշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին նախագահ Պ. ՈչՀոէ հանրապետութեան նախագահ Պ. Լուսլէի ներկայացեր է։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Սեւվէթ կ'արտատպէ Պէրլինէն Լ.՝ տանի լրագրի մը ուղղուած սա հեռագիրը.

«Շահ ուն Նեցողներու ուշադրութիւնը հրաւիրուեցաւ սա իրողութեան վրայ թէ Մէկանոր գետի վրայ Իոնիա հին քաղաքին աւերակները՝ Մանիսայի մօտ՝ որոնք տասը տարի առաջ երեւան հանուեցան Քարլ Հուման և Պառոն Հիլլէր գերմանացի բրոնֆէսէօրներուն կողմէ, անկէ ի վեր մասամբ վիլցուած են՝ Այտընի նահանգին առաջին ճարտարագէտին կողմէ։ Այդ անձը, Պարոնովսքի անուն Լեհ մը, 1895ին փլուց Արամազդի տաճարը որուն մարմարները գործածեց Իզմիրի մէջ չենքի մը և Մէկանոր գետին վրայ կամուրջի մը շինութեան։ Երկրաչափը իր քանդումները պիտի շարունակէր, եթէ պեղումներ կատարելու պաշտօն ունեցող տոքդ. Ուիկան հեռագրած չըլլար կուսակալ Բեամիլ փաշայի որուն լուռամիտ ոգին ծանօթ է։ Կը յուսացուի որ որ Պ. Պարոնովսքի միանգամընդ միշտ ի կարգ պիտի հրաւիրուի։»

ԽԱՌՆՈՒՐԴ ՕՃԱՌՆԵՐ.— Միտիլլիի մէջ ու շրջակաները պատրաստուած և վաճառակոն Թէոդորոսթոս Վիթուլիայի անունով Կ. Պոլիս բերուած 285 պարկ օճառներ որոնց համար բժշկական վարժարանին մէջ կատարուած քննութեամբ հաստատուած է որ խառնուրդ են և վնասակար, մաքսատան մէջ վար դրուած են և մուտքերնին արգիլուած է։

ԿԱՅՍ. ԱՆԶՆԱԿԱՆ ԳԱՆԶՈՒՆ արքունի կալուածներուն յանձնաժողովէն Հապիպ Նէճիպ էֆ. և Նոյն Նախարարութեան հանքերու ճարտարագէտ գերմանացի Պ. Բոլ Կրոսքոքի որոնք մասնաւոր պաշտօնով Մուսուլի ու Պաղտատի կողմերը պիտի երթան, ճամբու ծախքերը ստացան և քանի մը օրէն Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլեն. նախ Պէրութ պիտի երթան և անկէ Իսքէնտէրունի ճամբով Հալէպ, Տիարպէքիր, Մարտին, Մուսուլ ու Պաղտատ։ Ատոնց պաշտօնը չորս հինգ ամսուան չափ պիտի տեւէ։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ քննիչ պաշտօնէութիւնը նկատելով որ ձիերը Մուսթաֆա Փաշայի մաքսատան մէջ թէ՛ եւրոպական և թէ ձեպընթաց կառախումբին ուղեւորներու գոյքերուն քննութիւնը երկու պաշտօնեաներու միջոցաւ միայն կը կատարուի և ուղեւորները եթէ բազմաթիւ ըլլան, երկու հոգի չեն կրնար հասնիլ, որով կառախումբերը սովորականէն աւելի կենալ կը պարտաւորուին, որոշեց որ նոյն մաքսատան երկրորդ քարտուղարը և թէկզէրէի քարտուղարն ալ ի հարկին օգնեն միւս պաշտօնեաներուն, յապաղումներու պատճառ չըլլալու համար։

ՊԷՐՈՒԹԷՆ կը գրեն թէ հոն հասած ապրանքները ուղղակի մաքսատուն չհանուելուն պատճառով մաքսանենգութիւնը օր օրի կ'աւելանայ։ Իզմիր կ'ըսէ թէ Պէրութի քարափին պաշտօնեաներն ալ մասնակից են մաքսանենգութեան։

ԹԷՔԻՐՏԱՂի ճամբով Էրզէրի նաւամատոյցը հասնող գաղթականներուն հետ եղեր, գովշիներ ու օշխարներ կը գտնուին, բայց գաղթականները ձեռքերնին պաշտօնագիր մը չունին թէ ատոնք իրենց սեպհականութիւններն են. ուստի այդ անասունները՝ իբրեւ Պուլկարիայէն բերուած նկատուելով մաքս կը պահանջուի։ Պատկանեալ պաշտօնեաները այդ մասին հրահանգ ուղած են ձեռնհաս պաշտօնատարներէն։

ՀԱՄԱՁԻԱՅԻՆ անկելանոցը պատպարուած որբերէն քանի մը աղջիկներ իբրեւ գիշերօթիկ պիտի ընդունուին աղջկանց Սէնոյի վարժարանը։ Այդ պատճառով ձեռնհաս պաշտօնարանը գրած է նոյն հաստատութեան տեղեկագրել թէ ո՞րչափ որբ աղջիկներ կան։

—Համիդիյէի Անկեւ՝ ոի պատպարեալներէն ինը հոգի ուխտի համար Հիճազ երթալու փափաք յայտնած ըլլալով գրուեցաւ ծովային նախարարութեան որ ատոնք Մարսուսէի չոգենաւերով ձրիաբար մինչեւ Ճիտտէ փոխադրուին։

ՍԱՄՈՍի իշխան Միխայլաքի էֆ.ի անձնական քարտուղար Սթէֆանիտի էֆ. նոյն կղզին Կ. Պոլսոյ գործակատար կարգուեցաւ։

—Սամոսի նոր մետրապոլիտ Տ. Աթանասիոս իր պաշտօնատեղին ժամանելով, տեղւոյն պաշտօնեաներուն և ժողովուրդին կողմէ համակրութեամբ ընդունուեր է։

ՌՈՒՍԻԱՅԷՆ զրկուած անասունները զմ. հիւպատոսարաններէն տրուած վկայականներու վրայ, առանց քննութեան, մաքսերէն կ'անցնին և օսմ. երկիրները կը ներծծուին։ Այդ առթիւ ձեռնհաս պաշտօնարանին ուշադրութիւնը հրաւիրուած է, ըստ ելոյզ որ Ռուսիոյ մէջ եթէ երբեք անասուններու հիւանդութիւն մը երեւան ելլէ, կրնայ ըլլալ որ օսմ. երկիրներն ալ ճարակի թուքեւ հելլէն սահմանագլուխին վրայ գտնուած գիւղերուն մէջ։

ՊԱԼՊԻՐԻ մէջ հնախուզութիւն կատարող Գերմանացիները բերդին ներսէն մինչեւ դուրս նեղ գիծով երկաթուղի մը շինած են պեղումները դիւրացնելու համար։ Ցուսնարէն արձանագրութիւնով քար մը գտնուեր է, սակայն պատմական կարեւորութիւն մը չունի։

—Հորանի մէջ (Սուրիա) քանի մը հոգագործներ երեք հին կարասներ գտեր են։ Տեղական կառավարութիւնը իմանալով պաշտօնեաներ ղրկեր է հոն, բայց կարասները պարապ գտնուեր են։ Հոգագործները հարցաքննութեան ենթարկուած են։ Այդ տեղէն չորս հազար տարուան արձանագրութիւն կրող քար մը գտնուեր է։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀՆՈՒԹԻՒՆ մը.—Ցուսատանի մէկ քաղաքին մէջ պեղումներ կատարուած միջոցին կին մը ներկայացնող մարմարիոնէ արձան մը գլուխը գտնուեր է։ Գլուխը թէեւ ամբողջ քար է, սակայն աչքերը ոսկորէ շինուած են. կարելի չէ եղած հասկնալ թէ ոսկորը ինչպէս զետեղուած է քարին մէջ։ Մինչեւ հիմա արձաններու ոտքերու մասերուն եղունգները միայն ոսկորէ շինուած տեսնուած էին։

ԹԱՏՐՈՆՆԵՐԸ. — Ոստիկանութեան նախարարութիւնը վեց քննիչներ կարգեց, որպէս զի ամէն ատեն, մանաւանդ Բամազան ամսուն, հսկեն՝ թատրոններու մէջ կրօնքի ու բարոյականի հակառակող ներկայացումներ չտրուելու համար։ Այդ քննիչներն են նոյն նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանին քարտուղարներէն Մէհմէտ Գուլտրէթուլլահ ու Սալահէտտին պէյերը, ոստիկանութեան քննիչ Իսմէթ պէյ, Պոլսոյ ոստիկաններու ան.ը.ենութեան թղթակցութեանց դիւանին քարտուղար Մէմտուհ պէյ, քննիչ ժողովին առաջին քարտուղար Հիւսէին Նէյէթ պէյ և հարցաքննիչ գաստուոր Սապրի պէյ։

ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ հրահանգ զրկուեցաւ թէ սասանորդի տուրքի փոխարէն առնուած բերքերը պէտք է Իտարէի ժողովներու կողմէ ի հարկին կանխիկ դրամով վճառուին։

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ՆԱԻԱՑԻՆ ՍՊԱՏ ՄԸ.—Ծովային նախարարութեան թերթը Ճերիտեի Պահրիէ՝ կը ծանուցանէ թէ նաւային դեր-սերգեակ մաքսանավար Գասմ Փաշայի Ալի Հայատ որ Կարմիր ծով զրկուած էր, Կալկութա ուղեւորով անդլիական շոգենաւով մը փախեր է։ Այդ ապան ասկէ առաջ ալ փախած, սակայն յետոյ բարձրագոյն Նեղման արժանացած էր։ Ուստի նկատելով որ վերոյշեալ Ալի Հայատար, առանց գենահատելու այդ բարձը շնորհին արժանիքը, Նորէն օտար երկիր փախած է, և նկատելով որ ալեւոր ներկայինն ու ապագային համար անկիրթ և է ծառայութիւն յուսալի չէ, հետեւաբար պենուզրական պատժական օրէնքին հարիւր երեսուն երկրորդ յօդուածին տրամադրութեանցհամաձայն, դատապարտուած է վեց ամսուան բանտարկութեան և զինուորականութենէ վտարելու։ Վերադառնալու միջոցին պատժական գործողութիւնները պիտի կատարուին։ Այդ որոշումը վաւերացած է կայս. Իրատէով։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Սուրիական Տըրնպոլսէն կը գրեն թէ անցեալ շաբթու կէսօրէն կառքով նոյն քաղաքը գացող հինգ ուղեւորներ Համրան յարձակում մը կրեր են աւազակներու կողմէ։ Ուղեւորներուն դրամները ու ժամացոյցները կողոպտուեր են։ Աւազակներէն մէկը, կառապանին կողմէ ճանչցուելով, ձերբակալուեր է։ միւսներուն համար ալ խուզարկութիւն կը կատարուի։

ԳԱԼԹԱԿԱՆՆԵՐ.— Սէլանիկէն երէկ Կ. Պոլիս ժամանեցին 73 տնուոր 336 Պոսնացի իսլամ գաղթականներ։

ԿԱՅՍ. ԹԻԿՆԱՊԱՀ Ահմէտ Ալի փաշա ոտքի ցաւէ տառապելով, տասնըհինգ օրէ ի վեր դուրս չի կրնար ելլել։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը յայտարարեց որ Ամասիոյ Գիւղատնտեսական դպրոցի ուսանողներուն ամսական ոչ մի տուրք չի տրուիր։ Ուստի ուսանողներուն ամսական տուրքերը ստանալու համար դիմումներ ներկայացուցին։ Ուստի նոյն նախարարութիւնը հրամայեց որ ամսական տուրքերը ստանալու համար դիմումներ չընդունուին։

ՍԱՄՍՈՒՆԻ Գաբլոն շոգենաւին բոլիցմէն Ահմէտ էֆ. կ'ըսէ թէ Տրապիզոնէն իւղեր ստացեր է Կ. Պոլսոյ մէջ անձի մը յանձնելու համար, սակայն իր այդ յանձնառութիւնը չէ կատարեր։ Շոգենաւին պաշտօնեաները ըսեր են թէ Ահմէտ էֆ. այդ իւղերը ուրիշին ծախեր է։

ՀԱՄԻՏԻԼ գիւղին մէջ Իգպալ անուն 12 տարեկան աղջիկ մը, առլի գիւղերը, խոհանոցին մօտ սենեակ մը պառկած միջոցին, կրակարանէն ելած կայծերէն հագուստը բռնկեցաւ։ Աղջիկը այն ատեն իմացաւ երբ կրակը մարմնոյն կը դպչէր։ Ծանրապէս վիրաւորուելով հիւանդանոց տարուեցաւ։

ԼՅԻՐի ԳԱԲՈՒԻ Բիւչտիէ վարժարանին հսկող Օսման Նուրի էֆ. աշակերտ մը ծեծած ըլլալուն համար, տասը օրուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։

ՊՈԼՍՈՅ Գումրուլը Մէսճիտ Թաղին մէջ մաքսատան քարտուղարներէն Հաֆըզ Հասան էֆ.կռուի բռնուեցաւ Մուսթաֆա անուն մարդու մը հետ։ Հասան դաշոյնով իր հակառակորդը գլուխէն վիրաւորեց։

SIROP DE RAIFORT

Զրկոտեմին զտիչ յատկութիւնները որ մարմնոյն առողջութեան այնքան կը նպաստեն, սիրոտը Ռէնիոր խոսէ տը Կրիմօ եւ ընկ. բաղադրութեան մէջ կը գտնուի, առաջնակարգ զտիչ մըն է, որ տղոց վրի խոյերը կը հալեցնէ։ մորթին բորբոքումներուն, քէրքէչներու (ռուֆիա) և առհասարակ բոլոր աւշային հիւանդութեանց դէմ առաջնակարգ դեղ մըն է։

Ազգային Լուրեր

Կրօնական ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ազգ. Պատրարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպ. Յովհաննէսեանի։ Ժողովը իր անցեալ նիստին որոշած էր Սրվագի առաջնորդ Տ. Պետրոս Արքդ.ի յանձնել Ներսիսեանի ձեռնադրութեան մասին կարեւորը անօրինել։ Այս անգամ Ս. Նախագահին բերած ինչ ինչ դիտողութիւններուն վրայ, ժողովը հարկ չտեսաւ յիշեալ Ներսիսեանի ձեռնադրութիւնը, նկատելով որ արդէն Պոլսոյ Պատրիարքի մէջ հաստատուած քահանայ մը կայ՝ Սահրան քահանայ։— Որոշուեցաւ Տ. Յովսէփ եպսկ.ը ճանչնալ իրը վանահայր Կոտուց անապատի, պայմանաւ որ միւս Տ.օրէն Խորհրդոյ հետ համաձայնութեամբ կարգադրէ ամէն ինչ։

—Պէշիքթաշի Թաղ. Խորհուրդը խնդրած էր որ Օրթագիւղի մէջ առժամեայ կերպով պաշտօնավարող Պարգեւ քահանան Պէշիքթաշի եկեղեցւոյն մնայուն քահանայ կարգուի։ Ժողովը ընդունեց Թաղ. Խորհրդոյ այդ առաջարկը, պայմանաւ որ յիշեալ Պարգեւ քահանան առժամեայ կերպով միայն մնայ Պէշիքթաշի մէջ։— Հալէպի առաջն. տեղապահ Ներսիսեան Պետրոս վ. Սամոթիա եէնի Մահալլէի, իսկ Եզնիկ վ. Պապանան Ղալաթիոյ եկեղեցւոյ քարոզիչ կարգուեցան յառաջիկայ տօնական օրերուն առթիւ։

—Նպաստից Յանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։ Յանձնաժողովը իր այս նստին մէջ նախապատուութիւն տուաւ գաւառներէ հառած կարօտութեանց գրերուն, որոնք նպատակ հետաձգեր պէտք կը զգացնէին։ Յանձնաժողովը նկատելով որ նուիրատուութիւնները այլեւս դադրած են, և նկատելով որ իր վրայ կը ծանրանան մասնաւորաբար որբանոցներու, գիւղական նպաստընկալ դպրոցներու և մանաւանդ որբերու ապագային ապահովման հոգը, նոյնպէս նկատելով որ այս տարի հունձքերը քիչ չատ յաջող եղած են, որոշեց յանձնարարել առաջն. տեղապահներուն, տեղական միջոցներով հոգալ իրենց աղքատները, ամէնէն աւելի կարօտ գաւառներուն մէջէն փոքր գումար ղրկելու սկզբունքը ընդունելով։— Որբանոցներու չքջանը աւարտող և կամ չափահաս որբերու ապագային ապահովման համար Յանձնաժողովը որոշեց հանրային գթութեան դիմել։ Որբերը իրենց չքջանը աւարտելէ վերջ, մէյ մէկ փոքր գրամագլուխ պիտի ստանան, որբանոցին մէջ սորված արհեստնին ի գործ դնելով իրենց ապրուստը ճարելու համար։

—Եգիպտոսի առաջնորդ Տ. Յովսէփ եպիսկոպոս Այվազեան երկուշաբթի օրը Աղեքսանդրիա հասեր է։

—Յառաջիկայ ուրբաթ օր Խառն Ժողով պիտի գումարուի։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՄԱՇԹՈՑԻՆ ԽՆԳԻՐԸ

Ակնայ Խառն Ժողովը 327 թուականը կրող հետեւեալ հաւաքական պաշտօնագիրը ղրկած է մեզ՝ հրատարակութեան խնդրանքով.—

Մեծ. Տէր,

Խառն Ժողովս՝ ստի առաջ Պոլսական հայութիւնին թիւերէն ոմանց Ազգ. Բրօնիկի սիւնակներուն մէջ Ակնայ մէջ իբր անյայտացած մեծարժէք մագաղաթեայ Մաշէտոցի մասին գրուած ստայօդ զրպարտագրին կարեւոր հերքումը՝ իր 22 սեպտ. 1900 թուականի և 253 համարաւ պաշտօնագրով՝ փութացած էր յղել նոյն թերթին խմբագրատան ի հրատարակութիւն, առ ի բուժումն գայթակղեալ մտաց։

Սակայն, ժողովս տեսնելով որ նոյն հայութիւնը չուզէ երկու ամիսէ ի վեր չհաճեցաւ հրատարակել նոյն ոեերքումը, անտարակոյս կողմնակալութեամբ, ինչ որ հակառակ է տպագրական աւանդութեանց և ուղղամտութեան, պարտք անհրաժեշտ կը համարի այդ հերքումագրին պատճէնը նոյնութեամբ յղել Զեր Մեծապատուութեան, խնդրելով որ համիլ առաջին առթիւ անկիւն մը շնորհել նաեւ նոյն հերքումագրին՝ պատուական թերթիդ սիւնակներէն մէկուն մէջ։

Վստահ լինելով թէ պիտի ջանաք, Մեծ. Տէր, յանուն ճշմարտութեան և ողջմտութեան, ներկայս յանձնել հանրային ուշադրութեան, մնանք, եւայլն։

Դիւան Ազգ. Բաղ. Ժողովոյ Ակնայ

Ատենադպիր — Ատենապետ
ՅՈՎՀԱՆ Կ. ԹՈՒՄԱԹԵԱՆ — Ա. ԱՒԱԳԵԱՆ

Դիւան Կրօն. Ժողովոյ Դաւ. Վարչ. Ակնայ

Ատենադպիր — Վ. Ատենապետի
ՄՈՒՇԵՂ ՔՀ. Տ.-ՀՕՎՀՈՍԵԱՆ — ԳԻ. ՔՀ. Ս. ԳԱԼՍՅԱՆԵԱՆ

Դաս. եւ Առաջն. Քոյր.
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՔՀ. ԴԵՐՁԱԿԵԱՆ

* * *

(ՊԱՏՃԷՆ)

ԱԿՆ, 22 սեպտեմբեր 1900

Տէր,

Օրթաթերթիդ 1189 թիւ Ազգային Բրօնիկի բաժնին մէջ հատուած մը հրատարակուած էր Ակնայ մէջ կորսուած իբր մեծարժէք մագաղաթեայ Մաշէտոցի մը մասին։ Ձեզի տեղեկութիւններ տալ բաւականացող գործակալութիւնը՝ նոյնպէս շնորհ ըլած էր հաւատացնելու թէ Ակնայ Առաջնորդական Տեղապահի հրաժարեցուցումի իսկ՝ ուղղակի յառաջ եկած ըլլար Նորին Գերազանցութեան Ազգապատկան գործոց պաշտպանութեան նախաձախնդրութենէ։ Խառն Ժողովս կը փութայ հրատարակել, թէ մանրակրկիտ քննութիւններէ վերջ՝ կատարեալ համոզում գոյացուցած է ինքն թէ՝ մեծարժէք մագաղաթեայ Մաշէտոց մը գոյութիւն ունեցած չէ նախապէս, որպէս զի վասն չարաշահութեան, սը և իցէ անձ մը ունիցայ յանձնակէր և իբրեւ այնպէս Խառն Ժողովը չատ կը փափաքէր գիտնալ թէ ո՞ր հնախոյզ ու քաղաքին գործերու վերահասու պարոնն է, որ հաւաստել յանդգներ է թէ երբեւակայեալ մեծարժէք Մաշտոցին վերաբերող մէկ պատկերը՝ 20–30 ոսկի ծախուած ըլլար ժամանակաւ։ Զեռագիր կամ տպագիր գիրքեր Առաջնորդարանի մէջ գտուած եղեր են ու գտնուք կարդացող ալ գտնուեր է, սակայն զրպարտիչ ու անուանարկիչ են այն անձերը, որոնք մութին մէջ մնալով կ'ուզեն աղարաեալ անբասիր ու ամէնուս սիրեցեալ նախկին Առաջն. Տեղապահ Մուշեղ Ծ. վարդապետի անունը։ Այս է մեր անխախտ համոզումը, զոր կը փափաքինք առաջին առթիւ հրատարակուած տեսնել հայութիւնիդ մէջ գայթակղած մտքերը բուժելու համար։

Դիւան Ազգ. Բաղաք. Ժողովոյ — Դիւան Կրօն. Ժողովոյ
Ստորագրութիւններ — Ստորագրութիւններ
Կնիք Բաղ. Ժող. Ակնայ — Կնիք Կրօն. Ժող. Ակնայ

ՍԷՆ ԺՕՐԺ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
HOPITAL S. GEORGES

Մանկանց Սէն Ժորժ հիւանդանոցի տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ՝ տօքքէօր Յակոբօվի պիտի կատարէ սոյն հաստատութեան մէջ մանկանց հիւանդութեանց խորհրդակցութիւններ և վիրաբուժական գործողութիւններ ամէն հինգշաբթի և ուրբաթ օրերը, մինչեւ կէս օր (ժամը 9էն 12 Ը ե.)։

691 — Կնիք Հիւանդանոցի
Գալաթիա, 18 դեկտ. 1900 — 4—8

Հեռագիր Այսօրուան

ԶԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 25 դեկտ. — Թիէն-Զինէն կը հեռագրեն թէ ֆրանսական հետազօտիչներու խումբ մը՝ Թիէն-Զինի հարաւային արեւմտեան կողմը գտնուած ատեն՝ բուռն ընդհարում մը ունեցեր է Պոքսըրներու խումբի մը հետ որ ցիրուցան եղեր է։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.— Այսօր, հարաւային Ափրիկէէն քիչ տեղեկութիւն առնուեցաւ։ Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ անգլիական զինուորները վերստին ձեռք անցուցեր են Պրիցթաուն քաղաքը զոր Պոէրները գրաւած էին։ Անգլիացիները հալածեցին Պոէրները մինչեւ Բարէյուսոյ գաղթավայրին հիւսիսային կողմը։

ՊԵՐԼԻՆ.—Անգլիոյ կառավարութիւնը 1056 թնդանօթ յանձնարարեց գերմանական էրհարթ զինագործարանին։

ՔՈՆ ՊԻՒԼՈՎ ԿՈՄՍԸ

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ լրագիրները կը շնորհաւորեն Գերմանիոյ նախարարապետ Քոն Պիւլով կոմսը՝ Սեւ Արծիւ պատուանշանը ստանալուն առթիւ։

ՎԷՆԷՏԻԿԻԱ

ԼՈՆՏՈՆ.— Քարաքաղաքն առնուած լուրերու նայելով քանի մը նահանգներ ապստամբած են։

Մ. ԱԱԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՔԱՆԱՏԱ

ԼՈՆՏՈՆ.—կը ծանուցուի թէ Ալասքայի սահմանագլուխին խնդրոյն համար Մ. Նահանգաց և Քանատայի միջեւ եղած դժուարութիւնները հարթուելու վրայ են։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԶԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԱՐԻԶ, 25 դեկտ.—Թէքինէն դեկտ. 24 թուականով կը հեռագրեն Հավասի.— Տէրութեանց դեսպանները՝ դեսպանական մամիոյն երեց անդամ՝ Սպանիոյ դեսպանին բնակարանը գումարուելով, ընդունեցին Զինկ իշխանը և անոր յանձնեցին հաւաքական ծանուցագիրը։ Զինկ իշխանը յայտարարեց թէ այդ ծանուցագիրը անմիջապէս Զինու կայսեր պիտի հաղորդէ որուն պատասխանը առնելուն պէս իսկոյն պիտի զեկուցանէ դեսպաններուն։ Լի-Հունկ-Զանկ հիւանդ ըլլալով չկրցաւ ներկայ գտնուիլ։

ԲԱՐԻԶ.— Վուսառն զօրավարը կը հեռագրէ թէ դեկտ. 21 հետազօտիչներու խումբ մը Թուլէնի շրջակայքը ղրկուեր է՝ Թիէն-Զինէն 21 քիլօմէթր դէպի ի հարաւ-արեւմուտք, ուր զէնքերու մթերանոցի մը գոյութիւնը իմաց տրուած էր։ Այդ խումբը գրաւեց Հանսայի գիւղը։ Տեղական մը սպաննուեցաւ։ Սպայ մը ու զինուոր մը վիրաւորուեցան։

ՃԱՌՈՆ

ԹՈՒԻՈ.—Ֆորմոզայի կառավարիչ Քատսամա զօրավարը ճապոնի պատերազմական նախարար անուանուեցաւ՝ փոխանակ Քացուրա զօրավարի, Քատսամա կը պահէ Ֆորմոզայի կառավարչութեան պաշտօնը։ Պ. Հարա ճամբաներու և հաղորդակցութեանց նախարար անուանուեցաւ փոխանակ Պ. Հոշիի։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՔԻՐԹԱՒՈՆ.— Լորտ Քիչէր Տէ Ար ուղեւորեցաւ այդ քաղաքէն վարելու այն նախազգուշական միջոցները որոնք ձեռք պիտի առնուին՝ Բարեյուսոյ գաղթավայրին մէջ Պոէրներու արշաւանքի մը դէմ։

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Pera, 396
Տեսնել 4ՊԻ երեսը
Պոլսոյ կողմը մանաւանդ չուներ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ
1901 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ԳԻՆ Բառասուն փարայ

Ազգ. Հիւանդանոցի պարզ օրացոյցը մաքուր տպագրութեամբ հրատարակուած է. Ինչպէս յայտնի է, անցեալ տարի եկեղեցական ժամերգութեանց մասը սովորականէն աւելի մանրամասն և ճոխ տեղեկութիւններ կը պարունակէր. այս տարի իւրաքանչիւր օրուան եկեղեցական պաշտամանց պատգամները աւելի ճոխացած են. օրացոյցին սկիզբն ալ յատուկ խրատ մը դրուած է ընդհանուր կէտերուն վրայ ի դիրութիւն եկեղեցականաց և եկեղեցասիրաց։

Հոգաբարձութիւնս կը փութայ յայտարարել թէ՝ ՄԻԱՅՆ Հիւանդանոցիս Օրացոյցն է որ արտօնեալ և վաւերացեալ է Ազգային Պատրիարքարանէն. հետեւաբար պէտք է ուշադիր ըլլալ անոր կողքերուն վրայ դրոշմած կնիքին, որ գրուած է «Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի սեփականութիւն», 1901։

Անցեալ տարի 40000 օրինակի չափ պարզ օրացոյց սպառած ըլլալով, օրացոյցի հասոյթը բաւական կարեւոր ազբիւր մը դարձած է Հիւանդանոցիս համար, ուստի Հոգաբարձութիւնս կը յուսայ թէ՝ այս տարի ալ բարեսէր ազգայիները պիտի փութան մէյ մէկ օրինակ գնելով անոնցմէ, նպաստել Ազգին տունը պատապարուած հիւանդներուն։ Ինչպէս անցեալ տարի, այս տարի ալ Ս. Պատրիարք Հայրը, յատուկ շրջաբերական կոնդակով յանձնարարած է բարեսէր հասարակութեան Հիւանդանոցի ի նպաստ հրատարակուած այս օրացոյցները գնել։ (Հոգաբարձութիւն)

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՅԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ֆ. Ո.	25	09
Ամէնէն բարձր գին	»	25	10 1/2
Ամէնէն վար գին	»	25	09
Բուլգէլի Երկթ. գոց.	Ֆր.	111	37
Ամէնէն բարձր գին	»	111	50
Ամէնէն վար գին	»	111	37

ԲԱՑՈՒՄ 13 Դեկտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ֆ. Ֆ.	25	10
Բուլգէլի Երկաթուղի	Ֆր.	111	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քոէտի ժէնէրալ ՕՌՖՄ.		1	04
Մօս. ՕՌ. Շանժ է Վալէօր		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	05
Թրամուէյ բաժնեթ.		6	25
» Ժուիսանս		197	—
« պարտաթ.		451	—
Քարափ Ֆ. Պոլսոյ		450	—
Թրանսվալ		67	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	10
» » » չէք	»	110	10
Բարիզ » »	Ֆր.	28	87 3/4
» » » չէք	»	29	75
Պերլին անտոկոս չէք	Մարք	49	54
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	21	80

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔը

20 Ֆրանկնոց	Ղրշ.	87	37
Անգլիական ոսկի	»	110	08
Բոլ Եմբէրիալ	»	90	10
Քրիմից	»	54	03
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	38
Մէճաիլիք	»	86	—
Բնսպլի Գոնթարատ	Օ. Ո.	8	62

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՕՍԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 24 Դեկտեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ	97	65
Օսմանեան Ռանթ սէռի Ա.	48	—
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. բաց.	22	81
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. գոց.	22	87
Օսմանեան Պանքա	11	75
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	35	—
» Մոնոբոլ	41	—
Պուլկարական 1888	82	—
Եգիպտական ինանֆիթ	104	—
Տօսինիա	103	50
Թրանսվալ	2	68
Ազտրն երկաթուղի	10	50
Թոխառուհնէան	25	310

ՎԻԵՆՆԱ, 24 Դեկտեմբեր

Փոխառ. Լոնտոնի վրայ	—	—
Բուլգէլի երկաթուղի	106	20
Օսմ. Գնէթ	294	—

ԳԵՐԼԻՆ, 24 Դեկտեմբեր

Ռուպլը	216	60
Բուլգէլի երկաթուղի	108	—
Ճնատ. երկթ. պարտաթուղթ	—	—
Օսմ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	20	205

ՓՐԻՒՍԷԼ, 24 Դեկտեմբեր

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	—	—
Ուսմէլիի երկաթուղի	—	—

1901
ՏԱՔԿԵՐԵՆ, ՀԱՅԵՐԷՆ, ՓՐԱՆՍԵՐԷՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՎ
ՕՐՈՒՑՈՒՑԱԿ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՑ
Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ, Պայազիտ Հաղ. Կ. Պոլիս.
Ամբողջ Պարտ. Գրաբար բարբառ Գրականացուցեալ
եւ Թարգմանուցեալ ոգով
ՄԵՆԱԳՐԱՆԱ ԳՆԴԱՀԱՏԵՑԻՆ 91-39
Ա. Կազմ 3 Ղրշ.
Բ. Կազմ 5 Ղրշ.

Օ ՊՕՆ ՄԱՐԾԻ

354, Բերա, Մեծ Փողոց, 354

ԿԱՂԱՆԴԱՅԻՆ ԱՌԱՆ ԿԱՆԵՐՈՒ ՅՈՒՅԱԴԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ամէն մարդու ծանօթ է այն նոր կերպարանափոխութիւնը որ ՊՕՆ ՄԱՐԾԻի վաճառատուները կրած են, չնորհիւ շէնքին ընդարձակման։ Պօն Մարշէի վաճառատան տնօրէնութիւնը այս ընդարձակման պատճառու կրցած է կաղանդշէքի առարկաներու ճոխ և այլազան մթերք մը ցոյց դրել հանրութեան։ Վաճառքներու բաժանումները այնքան լաւ կազմակերպուած են որ ՊՕՆ ՄԱՐԾԻի վաճառատունները գեղեցիկ երեւոյթ մը ստացած են, որպէս համոզուելու համար կը բաւէ ուղղամ մը այցելել։ Այս ամէնը կ'ապ

BAIN ANTIRHUMATISMAL

ՌԻՒՄԱԹԻԶՄԻ ԴԱՐՄԱՆը

Զարհաղանցութիւն չէ, ուշադրութեամբ կարդացէք։

Այլ եւս պիտի չդանդաղիք ոչ ռիւմաթիզմէ (յօդացաւ) ոչ ծունկի, բազուկներու, թիկունքի եւն. հովերէ, ցաւերէ ու խիթերէ։ Բժշկական աշխարհին քաջածանօթ Տոքթէօր Լամ, այս կարգի հիւանդութիւնները բուժելու համար հնարեց ՀԱԿԱՌԻՒՄԱԹԻԶՄԱՑԻՆ եւ արիւն շինող՝ ՊԱՆԵՕԻ ԴԵՂ մը, որ ամէնէն սաստիկ ռիւմաթիզմը կարճ ժամանակի մէջ, հիմնապէս կը բուժէ, ԱՌԱՆՑ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ՎՆԱՍԵԼՈՒ։

Ռիւմաթիզմի ամէնէն սաստիկ ցաւերը, առաջին պանեօքով դադրապէս կը հանդարտին։ Ամէնէն յամառ, հինցած եւ անբուժելի ռիւմաթիզմները որը ջերմուկներու լողանքով չեն բժշկուած, Տոքթ. Լամի դեղով հրմնապէս եւ ապահովապէս կը բժշկուին, ընդամէնը վեցէն տասներկու պանեօ ընելով, հիւանդութեան տեսակին համեմատ։

Տոքթ. Լամի հակառիւմաթիզմային եւ արիւն շինող՝ պանեօի դեղը,—որով երկու օրը անգամ մը պէտք է պանեօ ընել—ռիւմաթիզմի ամէն տեսակէն զատ, կատարեալ յաջողութեամբ կը բժշկէ նաեւ ՍԻԱԹԻՔ ըսուած կողի և ազդրի խիթն ու ցաւերը. և միշտ հիմա անբուժելի կարծուած ԿԱԹՈՒՒԱՐԸ, ՍԻԱԶԱՆՏԸ (գում խասթալըղը) և ամէն տեսակ ջղային հիւանդութիւնները։

Տոքթ. Լամի պանեօն, ներքսէն առնուած դեղերուն վրայ սա առաւելութիւնն ունի որ դուրսէն գործածուելով, ստամաքը չյոգնեցներ, առողջութեան չի վնասեր. կազդուածքը կը զօրացնէ և հիւանդութեան ամէնէն սաստիկ շրջանին մէջ ու հարբուխի ժամանակ ալ կը գործածուի։ Ապաքինողներն ու պրօնչիթի ենթարկուողներ այս պանեօին շնորհիւ կը վերստանան իրենց ոյժն ու առողջութիւնը։ Այս դեղը օձառ մըն է որ մորթին ծակոտիքները բանալով դիւրութիւն կու տայ մաքուր օդին ներսումը մտնելու։ Ամիսը մէկ պանեօ ընելով դիւրն կը մնայ մարդ ռիւմաթիզմէ։ Ռիւմաթիզմի ամէնէն ուժգին դեղն այս է, որովհետեւ ճշմարտապէս կը բուժէ հիւանդութիւնը։ Կը ծախուի մեծ դեղարանները և դեղի վաճառատուներու մէջ։ 652 9—30

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ

ԱՆՈՒՆԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արքայական հրամանագրով տրոշուած 1853 տեսպ. 26ին կառավարութեան հսկողութեան տակ

Պերլինի Վիքթորիան Դերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ապահովագր. դրամ Քր. 967,321,496
Պահեստի դրամ Քր. 270,096,743

ՊԵՐԼԻՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արկած, ցկեանս թոշակ, եւն.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐԻՔՈՅ ՄԷՋ

Ժողովրդական ապահովագրութիւնի կեանքի վրայ. սառանց բժշկական քննութիւն

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ տղայ ու աղջիկներու համար օժիտ մը, չաբաթական փոքր վճարումներով։—(մինչեւ նոյն պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութիւնի համար)։

Ապահովագրութիւն տոգեւաւի, եւկարուղիի, թիւնելի եւն. արկածներու դէմ, ամբողջ կեանքին համար, չաբաթական փոքր վճարումով մը, սկսեալ ՄԷԿ ՖՐԱՆՔԷ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (52 չաբաթ, այսինքն 52 ֆրանք), այսպէսով ամբողջ կեանքին համար ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր.՝ մահուան պարագային, 15,000 ֆր.՝ արկածէն առաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Ընկերութիւնն Դրամատուն.—ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ Ընդհ. Գործակալ,—ԷՄԻԼ ՀՈՎ.

Զայթիա, Օսմ. Պանքային դէմ, Ինայէթ Խան, Թիւ 7, 8, 9։

ՏՈՔԹԷՕՐ Ե. ԱՐԱՊԵԱՆ

Մանօք ատամնաբոյժ Բարիզի

Ի ՍԻՊԷԼ տը Բէրա, Թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ը. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքէճիի դեղարան Նալբան։ Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

Ադբատաց ձրի 490

ՖԻՒՆԱՐԴ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ

Սուր ոգեաբեր ոգեմոյ կը բռնի Լիվերպուլ և Ալեքսանդրիա

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Իվերնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քանատլոնիա	4841
Լուքանիա	12952	Վէրլա	3229
Քամբանիա	12950	Բավլա	2945
Սուկոնանիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբերիա	2935
Էնդուրիա	8127	Սամարիա	2558
Մէրվիա	7392	Դէլբօ	2181
Ուլտոնիա	7269	Շէրպուրկ	1614

Սարակուա շոգենաւը, նաւապետ Ուիլեէմս, հոս հասաւ։

Դիմել առ ՃՈՒԼԻ և ՍԻՊԷԼ
Joly et Seager
Մէջմանէլիք խան, Թիւ 6, 7, 8, Գալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։255

ՄԱՍ

ԱՍԻԱՅԻ ԱՌԱՔԻՉ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մինչեւ, Գրաֆ, Մինկիսոն և Սա. Մասի Ցիսա Բանկ սահմ.

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Բաֆէրէ	8000	Գրաֆ	[illegible]
Ինդիա	3000	Նիլգիրի	[illegible]
Բիլլիզ	2000	Սատլէյ	[illegible]
Գանգէս	2000	Ալբա	[illegible]
Բանգալա	2000	Գիլանդրս	[illegible]
Եոքսա	2000	Գոորքէա	1500
Ֆանտինի	3000	Գրանտ	1500
Գանգանիա	2500	Գրանտ	1500

Դիմել առ Ֆ. Ա. Ա. ՎԻՔԹՕՐ և ԸՆԿ.
Բէյքոզ խան
ՋԷՄՍ ՄՈՅ Ի ԸՆԿ.
194 31, Ջէյմս Սթրիթ Լիվերպուլ

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՁԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

սպիտակի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամէնէն սիրուած ձկան իւղն է «իրօֆօսֆիթ տը շօ է տը սուա» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կուտան ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը սորա չափ սղղեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԼը (սըրաաա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԹԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒՃԱՌՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՐՊԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

կը ծախուին բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարը Ի Կ. Գալաթիա, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՅԻՐ 531

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴՒ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանկի գարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զբաղուճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու ամենատարբեր տեսակներ մէկ անգամէն կը [illegible] ցուցամ դիտելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Ներքինապէս գործածելու, ուրիշ, և [illegible] դիմացկուն արհեստական անդամներ կը պատրաստեն, [illegible] դէմի ձեւաւորութիւնը [illegible] ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն [illegible]։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելագործ [illegible] կը բուժուին [illegible] թմրեցուցիչ դեղերու և [illegible] գործիքներ [illegible] ցաւ, առանց ցաւի [illegible]։

Ե. Գ. Ձեռնարերը կիրակի օրերն ալ (միայն կէս օր) [illegible] նաեւ ամէն օր (միայն կէս գիշեր) [illegible]։

Մանօք.—Գոյաց կոմիս մանանեանց ՁՈՒՆԻՆԳ 11 197

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւն

Հ. 12 25 Ծառեան ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դ. 13 26 Իզմիր, Բիրէ, Ազիզանդրիա ժամ 10ին միջօրէէն առաջ (հետ դարձեալ լավ Ազիզանդրիա, Բեյրութ, Եաֆա, Գիրեզ եւ Գիրա)
Ե. 14 27 Ծառեան ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Հ. 14 27 Մինչ Պոլսոյ, Սինոպ, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բաթում ժամը 12ին յետ միջօրէի
Գշ. 15 28 Ծառեան ժամը 4էն յետ միջօրէի։ 252

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՄԱՐԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱԴԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Նաւեր ուղղակի Բաթումի համար.
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Ի-կարգ 175 ֆրանք. Ճանապարհորդներ համար գիմել Դրամատունը Քան Հանի Գալաթիի [illegible] Ֆ. ԶԷՔՈՒՍ

ՅՈՒՐԵՏ. ԼԻԵՐԼԷՏՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերպուլ և Բրիսթոլ ամէն շաբաթ շրջանով

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Վիքտորիան	10500	Ֆլավիան	[illegible]
Նուբիէնսան	10500	Եմիթրիան	[illegible]
Գէսպրիան	10500	Գորտ.ան	[illegible]
Լանքասթրիան	9000	Ֆրեսիան	[illegible]
Ֆիլատէլֆիա	9000	Գրասիան	[illegible]
Գլասկոպիան	8000	Ֆինկան	[illegible]
Ֆորթիան	8000	Մնսալուգիան	[illegible]
Գոսպրնիան	8000	Գլասգիրն	[illegible]
Ֆիրֆիրնիան	8000	Լէսպիան	[illegible]
Նորվէրնիան	3700	Մինսօ	[illegible]
Կամպանիան	3700	Գլասրոզ	[illegible]
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	[illegible]
Նապպիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ գնալիքով մաքսատանն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շրջանին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութիւնաց համար դիմել առ.

ԵՖԷՍԻՐ ԼԱՅՈՆԴԷՆ

Գալաթիա, քարտէրի դիմաց

600 հին տեղը մեծաւոր

Աղբատատեր ԶԱՐԵՀ ԵՌԻՍՈՒԹԵԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

Կ. ՊՈԼՍԷՆ

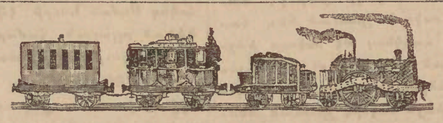

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ՓԻՒԶԻՒՖ ԶԷՔՄԷՃԷ

1900 Մայիս 1էն սկսեալ մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՓԻՒԶԻՒՖ-ԶԷՔՄԷՃԷ

Թիւ	8	10	12	*62	14	16	*18	20	22	*24	26	*28	30	*32	*34	36	*38	40	42	*44	46	48	50	52	54
Կանգառներ	Առաւօտեան մինչեւ կէս օր											Մեկնում						Կէս օրէն մինչեւ իրիկուն							
Կ. Պոլիս	6 14	6 45	7 19	7 38	8 14	8 48	9 13	10 10	10 38	11 09	12		1	1 37	2 05	3 02	3 32	4 20	4 50	5 18	5 46	6 14	6 47	7 10	7 42
Գում-Գարու	6 27	6 55	7 29	7 54	8 29	8 58	9 28	10 2	10 48	11 19	12 10		1 10	1 47	2 15	3 12	3 42	4 30	5	5 28	5 56	6 24	6 57	7 20	7 53
Եէնի-Գարու	6 31	6 59	7 33		8 33	9 02	9 32	10 24	10 52	11 23	12 14		1 14	1 51	2 19	3 16	3 46	4 34	5 04		6	6 28		7 24	7 57
Սամանիա	6 36	7 05	7 39		8 39	9 07	9 37	10 29	10 57	11 28	12 19		1 19	1 56	2 24	3 22	3 51	4 39	5 09		6 05	6 33		7 29	8 02
Եէտի-Գուլէ	6 41	7 08	7 44	8 13	8 44	9 13	9 44	10 34	11	11 33	12 23		1 24	1 59	2 29	3 26	3 56	4 44	5 14		6 10	6 38		7 34	8 07
Մաղրիբէօյ	6 56		8 02	8 34	9 01	9 26	9 56	10 46		11 45	12 36		1 36		2 41	3 41	4 09	4 59	5 27	5 46	6 25	6 48	7 15	7 46	8 19
Այ-Սթէֆանոս	7 06		8 12	8 50	9 11		10 07	10 56		11 57			1 48		2 51	3 51		5 11		5 56	6 35		7 25	7 58	8 29
Գիւշիւք-Զէքմէճէ				9			10 15			12 05			1 56					5 19						8 06	

ՓԻՒԶԻՒՖ-ԶԷՔՄԷՃԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

Թիւ	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	**43	45	**47	49	51	**53	61	55	*57
Կանգառներ	Առաւօտեան մինչեւ կէս օր											Մեկնում						Կէս օրէն մինչեւ իրիկուն								
Գիւշիւք-Զէքմէճէ					7 04						10 25			12 16			2 16						6 25	6 47		
Այ-Սթէֆանոս	6 15	6 46	7 15	7 52		8 14	8 51		9 42		10 36		11 31	12 27			2 27		3 31		4 45		6 12	6 36	7 04	
Մարմարէօյ	6 27	6 58	7 27	8 04		8 27	9 30		9 54	10 10	10 48		11 43	12 39	1 47		2 39		3 43	4 30	4 57	5 53	6 24	6 48	7 21	7 53
Եէտի-Գուլէ	6 39	7 13	7 42		8 17	8 42		9 16	10 05	10 32	11 03	11 31	11 55	12 54	1 59	2 56	3 25	3 54	4 42	5 1	6 08	6 39	7 05	7 44	8 05	
Սամանիա	6 43	7 17	7 6		8 21	8 46		9 20	10 09	10 36	11 07	11 35	11 59	12 58	2 03	3	3 29	3 57	4 46	5 16	6 12	6 43	7 08		8 09	
Եէնի-Գարու	6 48	7 22	7 51		8 26	8 51		9 25	10 14	10 41	11 12	11 40	12 04	1 03	2 08	3 05	3 35	4 02	4 51	5 21	6 17	6 49	7 13		8 14	
Գում-Գարու	6 53	7 27	7 56	8 22	8 31	8 56	9 21	9 30	10 18	10 46	11 17	11 4	12 08	1 08	2 13	3 10	3 40	4 07	4 58	5 26	6 22	6 55	7 18	7 58	8 4	
Կ. Պոլիս	7 01	7 35	8 04	8 30	8 3.	9 04	9 29	9 38	10 26	10 51	11 25	11 53	12 16	1 16	2 21	3 18	3 48	4 1.	5 06	5 34	6 3.	7 03	7 26	8 07	8 3.	

* Այսթէֆանոսի եւ Գիւշիւք Զէքմէճէի միջեւ ուրբաթ եւ կիրակի օրերը բանող այս կառախումբերուն ծանուցումը զատ ստորեւ հրատարակուած է։
** Գիւշիւք Զէքմէճէի եւ Այսթէֆանոսի միջեւ ուրբաթ եւ կիրակի օրերը բանող այս կառախումբերուն ծանուցումը՝ զատ ստորեւ հրատարակուած է։
ԱՅԺ.—Մինչեւ նոր ծանուցում, 8,12, 26, 40, 44, 13, 35, 47, 49 եւ 51 Թիւով կառախումբերը՝ միայն մէկ վայրկեան Զէյթունն Գուրնին պիտի կենան։ Այնպէս լայնածալ տեղով բեռներ՝ առաց բացառութեան ամէն կառախումբ պիտի ընդունին։ Իսկ լայնածալ եղող բեռները՝ մինչեւ 61 եւ 62 Թիւով կառախումբերը պիտի ընդունին։ Արեւելեան եւրոպայի ժամանակը՝ Կ. Պոլսոյ ժամացոյցին հետ բաղդատմամբ չորս վայրկեան տառաջ է։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՄԵԿՆՈՂ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐԸ (Ուրբաթ եւ կիրակի օրերը)

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ԹԻՒԵՐԸ	62	18	24	28	32	34	38	44
Կանգառներ	Մեկնում							
Այսթէֆանոս	8 50	10 07	11 57	1 48	2 53	3 53	5 11	6 37
Ֆլորիա	9 —	10 16	12 06	1 58	3 03	4 03	5 21	6 45
Գիւշիւք Զէքմէճէ	9 02	10 18	12 08	2 —	3 05	4 05	5 23	6 47

Կ. ՊՈԼՍԻՆ ԺԱՄԱՆՈՂ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐԸ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ԹԻՒԵՐԸ	43	47	53	57
Կանգառներ	Մեկնում			
Գիւշիւք Զէքմէճէ	3 20	4 28	6 18	7 41
Ֆլորիա	— —	4 35	6 26	7 49
Այսթէֆանոս	3 29	4 43	6 34	7 57

—)(127)(—

ԹԷՕՏՈՐ ՈՒԱԴՈ—ՏԷՆԲԷԼ

ՕԼՈՒԻՆ

ԺԵ.

ՍՆՈՎՏՈՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԱՂՋԻԿը

8

—Այո, անտարակոյս, ըսաւ. իմ մեծ կորուստս ի վեր այս տեսակ յաջողութիւն մը գլխաւորաբար կը պարտիմ այն երկու տիկիններուն, մին այնքան մեծանձն և միւսը այնքան քաղցրահամբոյր, որոնց վրայ կը դմայլիք։

—Այն եղանակը որով արտասանեց իմ մեծ կորուստս ի վեր։ բառերը, գրեթէ արցունքով լեցուց աչքերս։ Ցեղոյ սենեակին չորս կողմը պտտեցաւ և հեշտալի ձեւով մը բացատրեց զանազան պատկերներն ու հետաքրքրաշարժ առարկաները։ Զգացի թէ իր աշխատութիւնը արգելք եղած էի ու ներում խնդրեցի։

—Շատ հոգածու էք, ըսաւ. բայց ես այն տեղն միայն կրնամ նկարել, երբ իմ մէջս թեկադրութիւն մը զգամ, և այսօր ծոյլ եմ։ Բայց երբ երթաք ու ճաշերդիդ ընէք, — ես ինքս չեմ ճաշեր — պէտք է ջանամ բան մը ընել։ Հարկաւ ձեզի վերարերեալ գործեր ունիք որոնցմով պիտի զբաղիք։ Եթէ ուզէք աշխատանոց վերադառնալ ժամս 5էն մտերը, ուրիշ պտոյտ մը կ'ընենք միասին։

—Մինչեւ ժամը հինգը, բոլորովին առանձին մնացի և տանը ու պարտէզին մէջ պտըտեցայ փորձելով յիշողութիւնս թէ կրնայի՞ բան մը յիշել, բայց ի զուր։ Ո և է ուրիշ ատեն անաարակոյս շատ դիւթիչ գտած պիտի ըլլայի հին տունը. բայց երկու վայրկեան անընդհատ չէր կրնար կենալ միտքս որ և է բանի մը վրայ, բայց միայն այն զարմանալի կացութեան՝ ուր կը գտնուէի։ Տունը տեսայ որ գորշագոյն քարէ շինուած էր և միտքս կը բերէր Նաթանայէլ Հաուիթորնի համբաւաւոր պատմութիւնը զոր մօրաքոյրս շատ կը սիրէր։ Ներսի կողմը իւրաքանչիւր սենեակ աւելի կամ պակաս հետաքրքրաշարժ էր. բայց դիս ամէնէն աւելի հրապուրողներն էին խել մը մեծ մանարտներ, որոնց մէջ կային շատ մը կաղնիէ ահագին գերաններ որ հին առաստաղը վեր կը բռնէին։ Պատուհաններէն ներս ցաքող և գրեթէ ամէն անկիւն լուսաւորող արեւու ճառագայթներուն մէջ՝ տեղը բաւական զուարճալի կը թուէր, բայց չէի կրնար շմտածել թէ որչափ ուրտական երեւոյթ մը ունենալու էր լուսընկայ գիշերներու։

—Մինչ այս մտածումը կար մտքիս մէջ, սարսռելի զգայութիւն մը ունեցայ, ինծի այնպէս թուեցաւ թէ հեծեւն մը լսեցի։ ձայնը իմ գտնուած մանարտիս յարակից մեծ մանարտին դուռէն կու գար։ և յետոյ լսեցի ձայն մը որ ընտանի թուեցաւ ինձ, և սակայն չկրցայ յիշել զայն։ Բարձր, ճգնաժամային շեշտով մը կը կրկնէր բառերը այն անէծքին, որ գրուած էր մագաղաթին վրայ զոր Ռաքթոնի ծովզրոսի վրայ վերցուցի գտնէն։ Այնքան զարմացած էի որ երկար ատեն չկրցայ ուրիշ բան խորհիլ։

9

—Ժամը հինգին դէպ ի ալիսատանոց կ'երթայի կոր ժամադրութիւնս պահելու համար, երբ դիմաւորեցի Պ. ա'Առսին որ իր լայնեալ թաղեալ գլխարկը դրած ինծի կը սպասէր որոշուած պտոյտը ընելու համար։

—Ոչ, ի՛նչ ազուոր յետմիջօրէ մըն էր։ Կալլէճական յետմիջօրէ մը չէր կրնար աւելի ազուոր ըլլալ։ Արդարեւ, միտքս հոսանգուանքը կը բերէր։ Արեւը՝ ոսկեկոկոնոներուն և թաւախիտ խոտերուն վրայ շողալով՝ մարգերուն սքանչելի երեւոյթ մը կու տար, որպէս թէ ծածկուած ըլլային վիժակով մը, որ գորշէն հուսամի և յետոյ հուսամէն ոսկեգոյնի կը փոխուէր երբ անուշ զեփիւռը վէտվէտը դայն։ Թռչուններէն շատերը կ'երգէին, և արտոյտներուն երաժշտութիւնը այնքան պայծառ էր, սարեակներն ու տորդիկները այնքան բազմաթիւ էին որ երկինքէն տեղացող երաժշտութիւնը կորցնես կը ծծուէր, կուլ կը տրուէր ցանկերէն ու ծառերէն բարձրացող երաժշտութենէն։

—Կանգ առի գուռներէն մէկուն առջեւ վայելելու համար իմ մարմնոյս շարժումէն չվրդովուած գեղեցկութիւնը։

—Ցաւալս փափաքած եմ, ըսաւ Պ. ա'Առսի, որ բնութեան հանդէպ ունեցած սիրոյդ և բնութեան մասին քու բոլանդակ գիտութեանդ մէկ տասներորդը ուններայի։ Լոնտոն ծնած ըլլալ և իր երիտասարդութիւնը անցընել՝ մեծ կորուստ մըն է։ Բնութիւնը պէտք է սորվուի, ինչպէս արուեստը՝ ամէնէն կա՛ուս պատանեկութեան մէջ։

—Ինչէ՞ն հասկացաք թէ գլխաւոր կիրքս է բնութեան սէրը, հարցուցի։

—Այն միակ բանը, պատասխանեց, զոր ցոյց տուիք ձեր հիանդութեան միջոցին, ձեր աչքերուն վիճակին մէջ։

—Եւ սակայն այդ ժամանակէն բան մը չեմ յիշեր ես, ըսի։ Ասկա՞ տարի կ'ընծայէ ինձ ձեզի բան մը հարցնելու։

—Ի՞նչ է այն, ըսաւ այնպիսի շեշտով մը որ մտահոգութիւն կը մատնէր։

—Ընկեր ինծի ի՞նչպէս հոս գալս։ Հիմա կ'ուզեմ որ ըսէք նաեւ թէ ի՞նչ վիճակի մէջ էի հոս եկած ատենս և ի՞նչ էր կեանքս ընթացքը այդ երկար շրջանի միջոցին։ Ի՞նչպէս անցաւ ժամանակը։ Ի՞նչ ըրի։ Բան մը չեմ յիշեր ես։

—Ուրախ եմ այս հարցումները ինծի ընելնուդ, ըսաւ, վասն զի կը հաւատամ թէ որքան լիովին և որքան ճշդութեամբ որ պատասխանեմ ատոնց, այնքան աւելի պիտի ըլլայ թէ ձեզ և թէ ինձ համար։ Վիքթոր Հիւկօ, իր վէպերէն մէկուն մէջ՝ կենդանիներուն խորհող քննչբրնութեան վրայ կը խօսի։ «Քննչբրնութիւնը։ մերթ մտածկոտ, մերթ խայտալից, մրակ բառն է զոր պիտի գործածէի յատկանշելու համար ձեր վիճակը երբ առաջին անգամ հոս եկաք, և այնուհետեւ մինչեւ այդ տարօրինակ հիւանդութենէն ապաքինիլդիդ։ Բայց այս քնչբրնութիւնը ատեն ատեն պիտի փոխուէր և վերածուէր այնպիսի գիտակից վիճակի մը զոր միայն տղու մը գիտակցութեան հետ կրնամ բաղդատել։ Բայց և ոչ մէկ տղայ զոր երբեք տեսած ըլլամ, այնքան հրապուրիչ կերպով մանկանման էր որքան էիք դուք։ Այս էր որ ձեր ներկայութիւնը թանկագին շնորհ մը կ'ընէր ինծի։

—Թանկագին շնորհ մը, պարոն ա'Առսի, ըսի։ Ինչպէս ձեր նկարագրին նման էակ մը կրնար թանկագին շնորհ մը ըլլալ որ և է մէկուն։

—Պիտի ըսեմ ձեզի, պատասխանեց։ Նոյն իսկ այն մեծ տարբերութենէն առաջ որ դիս աշխարհի ամէնէն մեծաբոյր ըրած է, նոյն իսկ այն օրերուն ուր իմ կենդանական աշխոյժս գրեթէ մոլի նկատուած էր, ատեն ատեն կ'կրկնուէի մեծ սրտաբեկութեան շրջանով։ Պէտք էր կամ նկարէի, կամ կարդայի կամ գրէի։ Երբեմն նստելու և կենդանի հարուստ հիւթերով ողողուելու թանկագին կարողութիւնը չունէի։ Զբօսաշրջիկ մը որ զբաղցնէր զիս։ Երբ առաջին անգամ եկաք դուք, խորապէս հետաքրքրեցիս ձերդին նման տարօրինակ պարագայ մը։ և ժամանակ մը եղաք երբ հետաքրքրութեանս սաստկութիւնը նուազեցաւ և ձեզ նկատմամբ ունեցած համակրութեանս զօրութիւնը աւելցաւ, ինծի համար հրճուանք մը եղաք դուք, ինչպէս մանուկ մը իր ծնողաց աչքին հրճուանքն է։

—Ըսել է որ ինծի նկատմամբ ձեր հետաքրքրութիւնը, ըսի ժպտելով, ձիշդ նոյնն էր ինչ որ պիտի զգայիք պարին կատուի մը կամ շինկի մը հանդէպ։

Թարգմ. ՀՐԱՆՏ ԵԱՆԵՄԵԱՆ

(Շարունակելի)